

European Union
Regional Policy

panorama

inforegio

30

Kesä 2009

EU:n Itämeren alueen strategia

– kohti kestävää, vaurasta tulevaisuutta

fi

PÄÄKIRJOITUS

Dirk Ahner

3

KATSAUS

EU:n strategia Itämeren aluetta varten – monta maata, yksi alue

4-7

8-11

HAASTATTELUJA

Christopher Beazley, MEP – Tri Cecilia Malmström – Jan Kozłowski – Tri Andreas Röpke

12-13

YLEISTÄ

JOSEFIN-hanke – pk-yritystuella uusia etuja Itämeren alueelle

14-16

KENTÄLLÄ

COHIBA etsii keinoja selvittää ja valvoa vaarallisten aineiden valumista Itämereen

17

RATKAISUJA ONGELMIIN

18-19

YHTEISTÄ PINTAA

Yhteistyötä Itämeren alueen hyväksi

20

LISÄTIETOJA

21

ASIAA REGIOSTA

Alueellinen koheesio – mistä käsite on peräisin?

22-23

NÄKEMYKSIÄ HANKKEIDEMME SISÄLTÄ

Mannheimin musiikki puisto – Centre for NanoHealth

24-25

VERKOTTUMINEN

Verkostokonferenssi Visbyssä, Ruotsissa 11.-12.6.2009

26

VIIME NUMERO, SEURAAVA NUMERO

27

TAPAHTUMAKALENTERI

28

TUO ÄÄNESI KUULUVILLE

Valokuvat (sivut):

Kansi: Istockphoto

Sivut 5, 10, 16, 21, 24, 25: © CE

Sivut 5, 14, 15, 26: © Jaakko Mannio

Sivut 6, 7, 12-13: © Istockphoto

Sivu 8: © Baltic Sea Convention - Jenny Björkqvist

Sivu 9: © Hans Doverholm, Metsähallitus

Sivu 10: © Office of the Marshal of the Pomorskie Voivodeship

Sivu 11: © Lisa Katharina Röpke

Sivut 18, 19: © Vomare Project

Sivu 22: © Musikpark Mannheim GmbH

Sivu 23: © Swansea University

Toimittaja: Raphaël Goulet, Euroopan komissio, aluepolitiikan pääosasto

Tämä lehti on painettu englanniksi, ranskaksi ja saksaksi kierrätyspaperille.

Se on saatavana Euroopan unionin 21 kielellä osoitteessa: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panora_fi.htm

Tämän julkaisun mielipiteet ovat kirjoittajan omia, eivätkä ne välttämättä heijasta Euroopan komission näkemyksiä.

Euroopan unionin strategia Itämeren aluetta varten: sanoista tekoihin

Itämeren aluetta koskeva EU:n strategia on uusi tapa tehdä yhteistyötä unionissa. Kahdeksassa jäsenvaltiossa sijaitsevat alueet ja niiden lähes 100 miljoonaa asukasta voivat suunnitella, asettaa tärkeysjärjestykseen ja toteuttaa toimia varmoina siitä, että heidän kollegansa ja naapurinsa tekevät samansuuntaista työtä ja pyrkivät samoihin tavoitteisiin. Näin Itämeren alue voi kehittyä taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti mutta myös ympäristön kannalta kestävällä tavalla.

Kaikki mukana

Strategiaa pyysi Eurooppa-neuvosto Euroopan parlamentin tekemän työn pohjalta. Tässä Panoraman numerossa kerrotaan, että niin toimijat kuin sidosryhmätkin ovat joka tasolla olleet harvinaisen sitoutuneita strategiaan. Yhteistyötä tehden alueen tulevaisuuden kohentamiseksi käytettävissä oleva rahoitus ja muut voimavarat voidaan käyttää mahdollisimman tuottavasti. Asiantuntemusta ja energiaa voidaan hyödyntää tehokkaammin, ja EU:n lainsäädännöstä voivat hyötyä kaikki alueen asukkaat.

Ensimmäiset askelet

Komission laatimassa toimintasuunnitelmassa esitellään 80 hanketta, joiden johdolla pyritään toteuttamaan toimia 15:llä toisiinsa nivoutuvalla ensisijaisella osa-alueella. Hankkeilla parannetaan ympäristön tilaa (esimerkiksi vähentämällä Itämeren nitraatti- ja fosfaattipitoisuutta), lisätään hyvinvointia (esimerkiksi edistämällä yrittäjyyttä) ja yhteyksiä (esimerkiksi parantamalla liikenneyhteyksiä) sekä kohennetaan turvallisuutta (esimerkiksi parantamalla onnettomuuksiin reagointia). Todellisia parannuksia ollaan jo tekemässä, ja niiden onnistuminen – koko strategian onnistuminen – riippuu alueen lukuisten toimijoiden panoksesta ja kaikkien maiden korkeimman poliittisen johdon tuesta. Strategia tarjoaa puitteet, joita noudattamalla ihmiset voivat olla varmoja siitä, että he ovat rakentamassa parempaa Itämeren aluetta. Tässä Panoraman numerossa kerrotaan, kuinka strategialla on tarkoitus valjastaa alueen vahvuudet sen käyttöön.

Komissio, Euroopan parlamentti, jäsenvaltiot ja kaikki alueen sidosryhmät kokeilevat uutta yhteistyötappaa. Se ei perustu rahaan tai erityisiin lakeihin eikä edes uusiin elimiin, vaan ihmisten haluun tehdä yhteistyötä alueen ongelmien ratkaisemiseksi. Strategia, jota kutsumme suuraluestrategiaksi, ei tunne kansallisia, alueellisia tai poliittikan alojen välisiä rajoja. Myönteinen muutos on välttämätön, ja sen laajuudelle asettaa rajat vain osallistujien toimintahalukkuus.

Dirk Ahner

Pääjohtaja, Euroopan komissio
Aluepolitiikan pääosasto

” Strategia tarjoaa puitteet, joita noudattamalla ihmiset voivat olla varmoja siitä, että he ovat rakentamassa parempaa Itämeren aluetta. ”

ITÄMEREN ALUETTA KOSKEVA EU:N STRATEGIA:

YHDEKSÄN MAATA, YKSI ALUE

Itämeren 8 000 kilometrin mittaiselle rantaviivalle sijoittuu kahdeksan EU:n jäsenvaltiota. Jokaisella niistä on omat painopisteensä ja huolenaiheensa, taloudelliset rajoitteensa ja poliittinen todellisuutensa. Itämeri, jonka ympäristössä asuu lähes 100 miljoonaa ihmistä, on merenkulun valtavyöhyke ja aivan liian usein kaatopaikka.

Itämeren tilan parantamiseksi on jo vuosia tehty yhteistyötä, mutta siitä huolimatta sen pilaantuminen jatkuu. Jäsenvaltiot ovatkin pyytäneet komissiota laatimaan kehittyvän / ajoittain päivitetävän strategian, jonka avulla alue voi suhtautua tulevaisuuteensa toiveikkaammin.

Strategia, joka on ensimmäinen laatuaan

Puola, Viro, Latvia ja Liettua liittyivät Euroopan unioniin toukokuussa viisi vuotta sitten. Tämä merkitsee, että Itämeren ympäristön yhdeksästä maasta kahdeksassa tavarat ja palvelut liikkuvat vapaasti, ja niissä on yhteisen perinnön lisäksi yhteisen veden laatua koskeva lainsäädäntö. Tämän fyysisen ja kulttuurisen läheisyyden ansiosta Itämeren alue on täydellinen kohde strategialle, joka on ensimmäinen laatuaan ja kattaa kokonaisen makroalueen. Se on myös tärkeä ensimmäinen askel kohti yhdenmukaisen meripolitiikan alueellista täytäntöönpanoa.

Strategian neljä kulmakiveä ovat ympäristön kestävyden parantaminen, vaurauden lisääminen, saavutettavuuden ja houkuttelevuuden parantaminen sekä turvallisuuden kohentaminen tällä Euroopan alueella.

Komissio hyväksyi strategian 10. kesäkuuta vilkkaiden keskustelujen jälkeen ja järjestettyään kuulemisen, johon saatiin yli sata vastausta. Kuulemismenettely, joka alkoi 30.9.2008 ja päättyi 6.2.2009, sekä avattiin että päätettiin laajalla konferenssilla. Kuulemisjakson aikana järjestettiin neljä avointa seminaaria, yksi strategian kutakin kulmakiveä kohden. Komissio järjesti samanaikaisesti myös avoimen kuulemismenettelyn, jotta kaikki voisivat kertoa mielipiteensä asuinpaikasta riippumatta. Kaikkia kehoitettiin esittämään

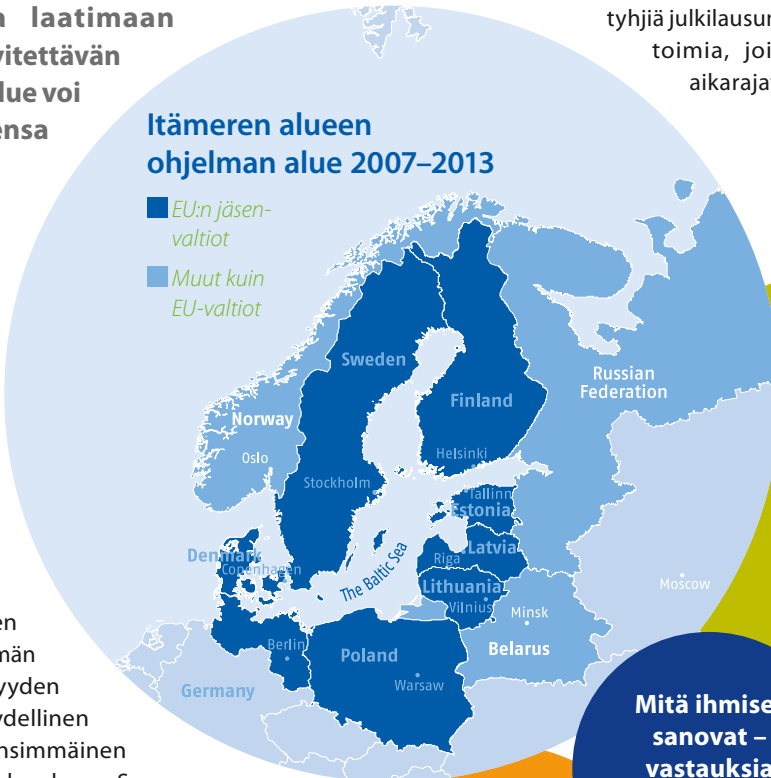
näkemyksensä – Hampurin nuorisokonferenssin nuorista osallistujista Maailman luonnonsäätiöön asti.

Mikä oli lopputulos? On aivan selvää, että kaikki kuulemiseen osallistuneet pitivät strategiaa kiireellisenä, sillä alueen ongelmat ovat aivan liian ilmeisiä, jotta ne voitaisiin sivuuttaa. Aloitteet ja politiikat, joita jo toteutetaan eri aloilla ja eri maissa, ovat hyviä mutta eivät yhtenäisiä, ja ne voisivat siksi olla tehokkaampiakin. Toinen hyvin selkeä viesti oli se, että strategia ei saa olla pelkkää teoriaa vaan se on voitava toteuttaa käytännössä. Pelkkien puheiden aika on ohi, ja Itämeren alue tarvitsee toimintaa. Tämä kuvastui myös niissä

asioissa, joita ihmiset eivät halunneet: tyhjiä julkilausumia ilman sovittuja toimia, joilla on määrätty aikarajat.

Itämeren alueen ohjelman alue 2007–2013

- EU:n jäsenvaltiot
- Muut kuin EU-valtiot

"Näytetään Itämeri-strategialla maailmalle, että yhteistyöllä saadaan aikaan tuloksia ja Itämeri voidaan pelastaa."
Alm Anders

Mitä ihmiset sanovat – vastauksia julkiseen kuulemiseen

"EU:n Itämeri-strategia tarvitsee elimen, joka vastaa prosessin koordinoinnista ja ohjauksesta. Tehtävä voisi sopia Euroopan komissiolle, jolla on tarvittava kapasiteetti ja henkilöstö."
Tobias Etzold

"Itämeri on tärkeä osa yhteistä ympäristöämme. Jokaisen meistä on autettava Itämeren aluetta voimaan hyvin. Voimme kaikki osallistua strategiaan, jolla tämä ihmeellinen meri kunnostetaan ja pelastetaan."
Börje Hagman

Näin strategia syntyi

Jäsenvaltiot pyysivät joulukuussa 2007 komissiota laatimaan Itämeren aluetta koskevan strategian aluepolitiikan pääosaston johdolla. Näin voitaisiin muun muassa tarttua Itämereen liittyviin kiireellisiin haasteisiin. Komissio hyväksyi strategian 10. kesäkuuta tiedonannolla ja toimintasuunnitelmalla. Se siirretään nyt parlamentin ja neuvoston käsiteltäväksi ja hyväksyttäväksi.

Jokaiselle jotakin

Strategian neljä kulmakiveä on ilmaistu niin, että lähes mitään ei jää ulkopuolelle. Komissio päätyi jäsenneiltyyn lähestymistapaan valikoivan sijasta ja laati puitteet, jotka koostuivat seuraavasta kolmesta osatekijästä: painopisteet, jatkuvat toimet ja hankkeet, jotka on saatava päätökseen tiettyyn määräaikaan mennessä. Näin se loi metodologian, joka kestää ja mukautuu, vaikka yksittäiset tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi muuttuvat alueen kehittyessä.

Tämä tarkoittaa, että strategiaa voidaan käyttää aluetta koskevien toimien pohjana vuosien ajan mutta siinä voidaan myös tunnustaa kaikkien osanottajamaiden – Ruotsin, Suomen, Viron, Latvian, Liettuan, Puolan, Saksan ja Tanskan – painopisteet. Kaikki painopisteet eivät ole tärkeitä kaikille, mutta kenenkään painopisteet eivät jää kokonaan vaille huomiota.

Strategian ulkoiset yhteistyömuodot on tarkoitus toteuttaa pohjoisen ulottuvuuden puitteissa, joka on EU:n, Venäjän, Norjan ja Islannin yhteinen politiikka. Tarvittaessa voidaan kuitenkin käyttää myös muita kanavia (esimerkiksi Itämeren valtioiden neuvostoa). Venäjä ja muut naapurimaat ovat ilmoittaneet suhtautuvansa myönteisesti EU:n pyrkimyksiin pitää ne ajan tasalla, ja EU on tyytyväinen siihen, että niiden kanssa voidaan tehdä yhteistyötä asioissa, jotka ovat kaikille tärkeitä.

Strategia ei edellytä lisärahoitusta tässä vaiheessa. Kyse on enemmänkin strategian toteutukseen eri puolilla aluetta osallistuvien valtavien ihmis- ja organisaatiomäärien koordinoimisesta sekä jäsenvaltioiden ja EU:n nykyisten poliittisten toimintatapojen mahdollisimman tehokkaasta hyödyntämisestä. Strategia ei kurkota taivaaseen, vaan on hyvin käytännönläheinen, ja se liittyykin monella tavalla alueen jokapäiväiseen elämään. Uusilla hankkeilla pyritään esimerkiksi vähentämään meren epäpuhtauspitoisuuksia, parantamaan liikennejärjestelmiä ja energiaverkkoja sekä vahvistamaan suojaa vakavilta meri- tai maaonnettomuuksilta.

Helppo sanoa, mutta mistä aloitetaan?

Strategialla päästään suoraan tekoihin, koska sen sisältämät ehdotukset perustuvat jo olemassa oleviin, joskin hajanaisiin toimiin, ja niiden tavoitteena on vastata keskeisiin haasteisiin ja tarttua merkittävimpiin tilaisuuksiin. Esittelemme seuraavassa joitakin ajatuksia:

••••• KESTÄVÄ YMPÄRISTÖ

Itämeri, jonka keskisyvyys on vain 58 metriä, on pilaantumassa ja menettämässä biologisen monimuotoisuutensa maatalouden, teollisuuden ja kotitalouksien liiallisten nitraatti- ja fosfaattipäästöjen takia. Päästöt virtaavat mereen aiheuttaen yhä pahempaa rehevöitymistä. Leväkukinnat muuttavat laajoja merialueita löyhkääväksi vihreäksi limaksi, joka vähentää veden happipitoisuutta ja tappaa monet saastuneilla alueilla elävistä lajeista. Saastuminen on erityisen suuri ongelma, sillä veden vaihtuminen kokonaisuudessaan kestää 30 vuotta.

Yksi strategiaan kuuluvista ideoista on jatkaa alueella jo toteutettuja toimia fosfaattien poistamiseksi puhdistusaineista. Jos fosfaatit poistettaisiin kaikista puhdistusaineista, Itämereen joutuvien fosfaattien määrä laskisi neljänneksen, mikä puolestaan vähentäisi leväkukintoja.

Maatalouteen liittyvien ympäristökysymysten erityisneuvonantajien virallisen verkoston, jossa on edustajia kaikista Itämeren alueen maista, olisi edistettävä sellaisia parhaita käytäntöjä, joissa lannoitteiden valumat pienenevät mutta tuotavuus pysyy samana tai jopa paranee.

Vaikka strategialla ei ole omaa rahoitusta, Itämeren alueelle kohdistetaan vuosina 2007–2013 aluepoliittista ja muuta EU-rahoitusta:

- **Ympäristön kestävyuden parantaminen Itämeren alueella**
Varattu yhteensä 9,8 miljardia euroa, josta 3,1 miljardia euroa jätevesien käsittelyyn.
- **Itämeren alueen kilpailukyvyyn parantaminen**
Varattu yhteensä 6,7 miljardia euroa, josta 2,4 miljardia euroa pk-yritysten innovointitoimintaan.
- **Itämeren alueen saavutettavuuden parantaminen**
Varattu yhteensä 27,1 miljardia euroa: tietoyhteiskuntaan 1,4 miljardia euroa, liikenteeseen 23,1 miljardia euroa ja energiaan 2,6 miljardia euroa.
- **Itämeren alueen turvallisuuden kohentaminen riskejä ehkäisemällä**
Varattu yhteensä 697 miljoonaa euroa.

VAURAUDEN LISÄÄMINEN

Alueen suurin heikkous on vähäinen sisäinen kilpailupaine. Joillakin alueen mailla ei ole yksinään riittäviä markkinoita tarvittavan kilpailun luomiseksi. Ongelma voidaan ratkaista vain syventämällä alueen integraatiota. Vuonna 2005 arvioitiin, että tyyppilliseen kansainväliseen kauppatapahtumaan osallistuu noin 30 henkeä ja siihen tarvitaan noin 40 alkuperäisasiakirjaa ja 360 kopiaa.

Palveludirektiivillä pyritään luomaan EU:hun todelliset palvelujen sisämarkkinat vähentämällä byrokratiaa ja tukemalla niitä, jotka haluavat muuttaa tai perustaa yrityksen toiseen maahan. Itämeren alueella direktiiviä käytetään kuitenkin epätasaisesti ja sekavasti. Strategiaan kuuluu direktiivin hyödyntämistä tehostavia toimia, jotka vilkastuttavat kauppaa ja lisäävät pk-yritysten liiketoimintamahdollisuuksia.

Tulevia yrittäjiä voidaan auttaa parantamalla tarjolla olevia koulutuspalveluja. Siksi strategiassa ehdotetaan eliittikorkeakoulujen ja -yliopistojen perustamista. Näin taattaisiin laatu ja koottaisiin yhteen eri oppilaitoksissa sijaitsevat saman alan tiedekunnat ja osastot. Strategiassa myös kannustetaan ihmisiä käyttämään oikeuttaan liikkua vapaasti alueella opiskelu- tai opetustarkoituksessa.

ALUEEN SAAVUTETTAVUUDEN JA HOUKUTTELEVAUUDEN PARANTAMINEN

Euroopan unionin itä- ja pohjoisosat ovat liian eristyksissä muusta unionista, joka on kasvavassa määrin portti Aasiasta. Pohjois-Suomi, Ruotsi ja Baltian maat ovat koko Euroopan vaikeimmin saavutettavat alueet. Energiahuolto ja -varmuus aiheuttavat myös erityistä huolta, sillä alueella on vain vähän omia energialähteitä, ja se onkin riippuvainen tuonnista. Energiavarmuutta häittää kuitenkin verkkojen yhteenliittämisen riittämättömyys.

Matka Varsovasta Tallinnaan sujuu kieltämättä helpoimmin lentäen. Junamatka kestää 36 tuntia eikä todellakaan houkuttele sellaista, jonka aika on kallista. Koska matkustamisen on muututtava ympäristöystävällisemmäksi, junista on tehtävä varteenotettava vaihtoehto. Strategiassa ehdotetaankin saatettavaksi päätökseen Rail Baltica -hankkeen tavoite, joka koskee sellaisen junayhteyden rakentamista Varsovan ja Tallinnan välille vuoteen 2013 mennessä, jonka nopeus on 120 kilometriä tunnissa.

Energia on alueen avainkysymyksiä, ja sillä on myös suuri merkitys alueen houkuttelevuudelle asuinpaikkana. Strategiassa ehdotetaan tässäkin olemassa olevien toimenpiteiden vahvistamista käytännöllisellä ja suoralla tavalla. Siinä hahmotellaan tapoja, joilla saatetaan loppuun energiaverkkojen yhteenliittämät Baltian maiden ja muun alueen välillä tukemalla

Baltian yhteenliittämätasunnitelmaa ja Ruotsin ja Liettuan välistä suurjänniteverkkojen yhteenliittämää. Tuki ei myöskään jää pelkästään puheeksi: EU rahoittaa alueen kaasu- ja sähköinfrastruktuuria 500 miljoonalla eurolla.

TURVALLISUUS ON TÄRKEINTÄ

Meriliikenne kasvaa, ja koska meri toimii suurten öljy-laivojen valtaväylänä, onnettomuuksien uhka on hyvin todellinen. Vuosina 2000–2007 öljykuljetukset Itämerelle yli kaksinkertaistuivat, ja niiden määrä on nyt 171 miljoonaa tonnia. Vaikeissa talviolioissa riski on erityisen suuri, eikä läheskään kaikkia aluksia ole riittävästi vahvistettu jäissä kulkua varten. Myös järjestäytynyt rikollisuus heikentää alueen turvallisuutta. Taloudellisten ja yhteiskunnallisten olojen erot Itämeren alueella pahentavat rikollisuutta.

Alueella on pitkät ulkorajat, ja siksi siellä tarvitaan johdonmukaisia rajatylittäviä toimia ihmiskaupan sekä huumeiden ja aseiden salakuljetuksen lopettamiseksi. Rajavartijoiden vaihto-ohjelmista olisi hyötyä, samoin merialueiden lainvalvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyöstä. Strategian toimintasuunnitelmassa ehdotetaan tapoja koordinoita rikosten torjuntaa lähentämällä nykyisiä organisaatioita niiden välisen yhteistyön helpottamiseksi. Siinä ehdotetaan voimavarojen yhdistämistä seuraavilla aloilla: lainvalvonta, liikkuvat partioyhmät, tutkintaryhmät ja tiedusteluryhmät. Lisäksi ehdotetaan, että viranomaiset käyttävät yhteisiä välineitä ja laitteita ja lisäävät yhteistyötä teknologian kehittämisessä, hankkimisessa, käyttöönotossa ja käytössä.

Meriliikenteen riskien torjumiseksi toimintasuunnitelmassa ehdotetaan muun muassa yhdenmukaisen verkoston perustamista kaikkien meritoimintojen raportointi- ja valvontajärjestelmille. Näitä meritoimintoja olisivat esimerkiksi meriturvallisuus, meriympäristön suojelu, kalastuksen valvonta, tulli, rajavalvonta ja lainvalvonta.

Mikä tekee Itämerestä niin erityisen?

Itämeren ekosysteemi on ainutlaatuinen: sen pohjoisissa osissa vesi on lähes makeaa ja voi olla jäässä jopa puoli vuotta. Tanskan salmissa, missä Pohjanmeri kohtaa Itämeren, vesi on suolaista. Tämä voimakas vastakohta luo ainutlaatuisen ekosysteemin, jossa lajit ovat täydellisesti sopeutuneet eriasteiseen murtoveteen ja jossa voivat elää vain tietyt lajit. Koska tasapaino on näin hauras, ekosysteemi on erityisen herkkä kaikenlaisille muutoksille tapahtuivatpa ne veden fyysisessä tai kemiallisessa koostumuksessa tai ravintoverkon rakenteessa.

Itämeren ympäröivä valuma-alue, josta vedet johtuvat mereen, on noin neljä kertaa niin suuri kuin meren oma pinta-ala. Noin 20 prosenttia maasta on maatalous- ja laidunkäytössä, ja muut alueet ovat tiheästi asuttuja, joten valuma- ja jätevesien käsittely vaikuttavat ratkaisevasti siihen, kuinka paljon leväkukintoja meressä syntyy.

Itämeren ympäristövaltiot ovat aina käyneet kauppaa keskenään. Viikingit rakensivat kauppaimperiuminsa varhaisella keskiajalla alueelle, joka tuotti runsaasti turkiksia, meripihkaa, puutavaraa ja puutervaa. Hansaliitto oli Itämeren alueen valtias 1200–1600-luvulla, jolloin se oli Pohjois-Euroopan vahvin talousmahti ja perusti kauppareittejään Itämerelle.

Tämän yli tuhatvuotisen yhteisen perinnön pohjalle voidaan rakentaa strategia Itämerestä muuttamisesta eurooppalaiseksi menestystarinaksi, jonka tulevaisuus on yhtä vauras ja dynaaminen kuin sen menneisyyskin.

CHRISTOPHER BEAZLEY

Entinen Euroopan parlamentin jäsen

Christopher Beazley on Itämeren aluetta käsittelevän laajennetun työryhmän perustajajäsen, ja hän on osallistunut aktiivisesti Itämeren alueen strategian laadintaan.

Strategia merkitsee käännekohtaa Itämeren alueella. Minkä toivotte muuttuvan eniten seuraavan kymmenen vuoden aikana?

- Että kahdeksan rantavaltion väliset nykyiset erot taloudellisessa suorituskäytössä ja talousnäkymissä on korvattu tehokkailla EU:n sisämarkkinoilla.
- Että Itämeren ekologinen tasapaino on palautettu.
- Että alueelle on palautettu se luontainen – taloudellinen, ympäristöllinen, sosiaalinen, poliittinen ja kulttuurinen – harmonia, joka siellä vallitsi vuosisatojen ajan ennen Hitlerin ja Stalinin sopimusta, joka tunnetaan myös Molotov–Ribbentrop -sopimuksena.

Itämeren alueen ja itse Itämeren ongelmat ovat monimutkaisia. Mitkä ongelmat ovat oman arviomme mukaan kaikkein haastavimpia?

- Se, että voitetaan ja korvataan Itämeren alueella puoli vuosisataa kestänyt hajaannus, jonka Euroopan jakautuminen kylmän sodan aikana aiheutti.

- Strategian moitteettoman toteutuksen varmistaminen niin, ettei se jää vain sarjaksi erillisiä hankkeita. Strategia saa vauhtia siitä, että yksi hanke johtaa toiseen ja että kansalaiset, muu Eurooppa sekä EU:n ulkopuoliset maat ymmärtävät prosessin merkityksen.
- Sen varmistaminen, että strategiaa ”hallinnoidaan” kahdeksan rantavaltion hallitusten päämiesten poliittisessa ohjauksessa ja että hallinnointiin suoraan osallistuvat neuvosto, komissio, parlamentti sekä alue- ja paikallisviranomaiset ovat tiiviissä yhteistyössä ja huolehtivat avoimuudesta ja kansalaisten osallistumisesta.

Mitkä ovat mielestänne suurimmat esteet, jotka voivat haitata strategian onnistumista?

Strategiaa on tarkasteltava kokonaisuutena, jonka eri osat vaikuttavat toisiinsa, mutta vaikeimpia osa-alueita ovat todennäköisesti kulttuuri ja koulutus. Parlamentin EU–Itämeri-strategiassa on määritelty joitakin erityisiä toiminta-aloja, joita ovat opiskelija- ja opettajavaihto, EU:n ja Itämeren yhteisen perinnön ymmärtäminen, korkeakoulujen ja teollisuuden yhteiset tutkimusohjelmat ja matkailupotentiaali.

Kunnianhimoisin ehdotus on sellaisen kansainvälisen huipputasoinen Itämeri-yliopiston perustaminen, joka kilpailisi tasavertaisesti Yhdysvaltojen ja EU:n merkittävien yliopistojen kanssa.

Myöskään kulttuuria – laulun, musiikin, historian, kirjallisuuden, tarujen ja ylipäätensä taiteiden merkitystä – ei saa aliarvioida, vaan sitä pitäisi tehdä tunnetuksi kaikkialla maailmassa.

” Strategiaa on tarkasteltava kokonaisuutena, jonka eri osat vaikuttavat toisiinsa, mutta vaikeimpia osa-alueita ovat todennäköisesti kulttuuri ja koulutus. ”

TRI CECILIA MALMSTRÖM

Ruotsin EU-ministeri

Strategia merkitsee käännekohtaa Itämeren alueella. Minkä toivotte muuttuvan eniten seuraavan kymmenen vuoden aikana?

Itämeren alueen valtioista kahdeksan kuuluu nykyään Euroopan unioniin ja sen yhteisiin sisämarkkinoihin. Tämä on kehittänyt aluetta myönteiseen suuntaan 1990-luvun alusta lähtien. Meillä on kuitenkin vielä vastassamme merkittäviä haasteita, joihin meidän on löydettävä ratkaisuja tiiviillä yhteistyöllä.

Toivon, että strategia on kymmenen vuoden kuluttua syventänyt yhdentymistä ja vahvistanut Itämeren alueen kilpailukykyä ja että Itämeri on paljon terveempi kuin nykyään.

Miten Itämeren alueen strategia etenee Ruotsin puheenjohtajakaudella?

Itämeren alueen strategia esitellään yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvoston istunnossa heinäkuussa, ja Eurooppa-neuvosto hyväksyy sen lokakuussa järjestettävässä huippukokouksessa. Strategiaa voidaan alkaa toteuttaa mahdollisimman pian sen jälkeen. Puheenjohtajamaa Ruotsi isännöi Tukholmassa 17.–18. syyskuuta järjestettävää kaksipäiväistä ministerikonferenssia, jonka aiheena on suuralueyhteistyö.

Itämeren alueen ja itse Itämeren ongelmat ovat monimutkaisia. Mitkä ongelmat ovat oman arvionne mukaan kaikkein haastavimpia?

Meidän on tärkeää varmistaa, että Itämeren alueen kasvua tukevilla toimenpiteillä ei tehdä tyhjäksi Itämeren tilan kohentamiseksi toteutettuja toimia. Talouskriisiä ei saisi pitää uhkana Itämeren tilalle vaan mahdollisuutena muuttaa alue kestäväksi ja ekotehokkaaksi.

On myös tärkeää, että Itämeren maat ottavat itse vastuun konkreettisten toimenpiteiden toteuttamisesta. Strategia ei liioin saa korvata nykyistä yhteistyötä eikä olla sen kanssa päällekkäistä, vaan sen pitäisi pikemminkin täydentää sitä. Aivan oma haasteensa on strategian kytkeminen paikallisiin aluetasolle.

” Yksi tämän hetken suurimpia haasteita on Itämeren alueen eri osien välisten kuilujen poistaminen. ”

JAN KOZŁOWSKI

Pommerin voivodikunnan maaherra

Strategia merkitsee käännekohtaa Itämeren alueella. Minkä toivotte muuttuvan eniten seuraavan kymmenen vuoden aikana?

Itämeren aluetta koskeva tehokas strategia on jo sinänsä melko kunnianhimoinen tavoite, mutta sen onnistumiseksi meidän on kurkotettava tähtiin. Haluamme kymmenen vuoden aikana saada aikaan aidosti yhtenäistetyt strategian tätä suuraluetta varten. Strategialla edistetään muun muassa liikenneyhteyksiä alueen eri osien välillä ja myös alueen ulkopuolelle, eteläiseen Eurooppaan ja Aasiaan. Tämän päämäärän saavuttamiseksi emme voi keskittyä ainoastaan alueen tiettyihin osiin.

Toinen tärkeä päämäärä on saada alueelle energiavarmuus, joka tarkoittaa kunnollista energiahuoltoa ja monipuolista jakelua. Alueelle tarvitaan myös kilpailukykyä ja innovointia – ja myös tämän vuoksi aluetta on tarkasteltava kokonaisuutena. Tarvitaan tasapuolisia ratkaisuja, jotka koskevat koko aluetta, eikä vain innovatiivisia paikkoja siellä täällä.

Strategian toimintasuunnitelman toteuttamistyön tuloksena Itämeren alueen on myös muututtava houkuttelevammaksi asuin- ja opiskelupaikaksi ja investointikohteeksi.

Itämeren alueen ja itse Itämeren ongelmat ovat monimutkaisia. Mitkä ongelmat ovat oman arvionne mukaan kaikkein haastavimpia?

Yksi tämän hetken suurimpia haasteita on Itämeren alueen eri osien välisten kuilujen poistaminen. Sen vuoksi meidän on tehtävä jatkuvia investointeja vähemmän kehittyneisiin alueisiin poistaaksemme lähinnä infrastruktuuria koskevia puutteita ja samalla laadittava kunnianhimoisia päämääriä siitä, miten koko alueesta tehdään innovatiivinen ja tärkeä osaamis- ja koulutuskeskus.

Toinen suuri ongelma on todennäköisesti Venäjän saaminen riittävästi mukaan. Ilman Venäjää on erittäin vaikea luoda hyvä ja ystävällinen kumppanuuspohja. Alueen menestyminen edellyttää mielestäni myös voimakkaampaa Itämeridentiteettiä, ja meidän on myös tehtävä yhteistyötä alueen kaikilla osa-alueilla. Tämä ei tietenkään tarkoita, että meidän pitäisi sulkeutua maailman muilta mailta.

Vastaako Itämeri-strategia ja sen toimintasuunnitelma omia odotuksianne? Voidaanko sillä muuttaa alue menestyväksi, vetovoimaiseksi, helppopääsyiseksi, ympäristöä säästäväksi ja turvalliseksi?

Tämä on ensinnäkin lajissaan ensimmäinen hanke meille kaikille, ja asia on hyvin monimutkainen. On myös vaikea löytää oikea tasapaino yksittäisten maiden tai alueiden päämäärien ja koko Itämeren alueen kokonaistavoitteiden välillä.

Kun asiakirjaa tarkastelee – ja tarkoitan tässä sen luonnosta, joka meillä on toistaiseksi käytössä – saattaa tuntea pettymystä siitä, että siinä ei ole esitetty perusteltua, kokonaisvaltaista strategiaa, joka kattaisi koko Itämeren alueen. Siinä esitellään sen sijaan joukko lippulaivahankkeita, joille ei ole esitetty selkeitä valintakriteerejä tai ilmeistä tehtävää.

Hämmästyttävää on myös se, että vaikka strategia koskee merialuetta, siinä ei lainkaan käsitellä meritaloutta, vaan satamat ja telakat on jätetty pois. Lukijaa saattaa hämmästyttää lisäksi se seikka, että vaikka asiakirjassa mainitaan matkailu, siinä ei ole esitetty lainkaan kulttuurinäkökohtia – kulttuurissa on juuremme, ja se on tärkeä osa hyvää kehitystä ja hyviä elinoloja.

On niin ikään vaikeaa kuvitella, että mikään strategia saataisiin onnistuneesti toteutettua ilman asianmukaista rahoitusta. Ymmärrän kyllä, että olemme vasta pitkän prosessin alussa ja että vielä on aikaa tehdä parannuksia tähän mennessä tehtyyn hyvään työhön. Tietenkin myös toissijaisuus- ja avoimuussäännösten on oltava aina etusijalla.

” Talouskriisiä ei saisi pitää uhkana Itämeren tilalle. ”

Tri ANDREAS RÖPKE

Saksan maatalous-, ympäristö- ja kuluttajansuojaministeriön mertensuojeluosaston päällikkö, Mecklenburg-Etu-Pommeri, Saksa

Strategia merkitsee käännekohtaa Itämeren alueella. Minkä toivotte muuttuvan eniten seuraavan kymmenen vuoden aikana?

Toivon todellakin, että 10 vuoden kuluttua maataloutta, vesihuoltoa, liikennettä, kalataloutta ja muita aloja koskevat päätökset ja toimet perustuvat yhtenäistettyihin suunnittelu- ja hallintomenettelyihin. Niiden yhteisenä päämääränä pitäisi olla Itämeren alueen muuttaminen kestäväällä tavalla hoidetuksi ja ympäristön kannalta tasapainoiseksi alueeksi, joka toimisi malliesimerkkinä EU:lle ja muulle maailmalle.

Strategian avulla voidaan todellakin saada aikaan käännteentekevä muutos alueella. Olemme ottaneet askelen kohti yhtenäistettyä ja monialaista toimintamallia. Se auttaa meitä toivottavasti luopumaan vanhasta ala- ja kansakuntakohtaisesta ajattelusta ja toiminnasta, sillä ne ovat aiheuttaneet monet nykyisistä ongelmistamme. Itämeren ympäristövahinkojen voidaan katsoa aiheutuneen yhteisen luonnonperintömme lyhytnäköisestä ja huonosta hoidosta. Aivan liian monet kansallisen ja kansainvälisen tason politiikat ovat vaikuttaneet samaan alueeseen, ja niitä on harjoitettu toisistaan riippumatta. Tämä on tietenkin synnyttänyt järjestelmän, jossa voimavaroja ei ole kyetty hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla ja jota ei ole muokattu Itämeren alueen ihmisten ja ympäristön tarpeisiin.

Rehevöityminen, liikakalastus, saastuminen, luontotyyppien tuhoutuminen ja muut Itämeren ympäristöongelmat voidaan todennäköisesti ratkaista vain omaksumalla yhteinen, ekosysteemiilähtöinen kestävä kehityksen malli. Tämä toimintamalli on esitetty Helsingin komission (HELCOM) Itämeritoimintasuunnitelmassa, ja sillä on merkittävä rooli strategian toteuttamisessa.

” Jokaisessa yksittäisessä hankkeessa on saatava aikaan tulos, josta hyötyvät sekä kaikki Itämeren alueella asuvat ihmiset että Itämeren ympäristö. ”

Itämeren alueen ja itse Itämeren ongelmat ovat monimutkaisia. Mitkä ongelmat ovat oman arvionne mukaan kaikkein haastavimpia?

Tulevien vuosikymmenten suurin ja haastavin ongelma ovat mielestäni Itämeren rehevöityminen ja sen kaikki haittavaikutukset, kuten sinilevien ja muiden levien kukinnot, happikato ja kuolleet alueet. Rehevöityminen johtuu lähinnä maa-alueilta peräisin olevien kasviviljavien aiheuttamasta ylikuormituksesta. Itämeri rehevöityy herkästi, koska sen veden vaihtuvuus on suhteellisen vähäistä. Näin ollen kaikki aineet kasvattavat kuormitusta, jos niitä pääsee mereen enemmän kuin niitä poistuu siitä. Tärkeimpiä kuormitusta aiheuttavista ravinteista ovat fosfaatit ja nitraatit. Nitraattipäästöjä on vaikea vähentää, sillä ne ovat peräisin lähinnä valuma-alueella harjoitettavan maatalouden hajalähteistä. EU:n vesipolitiikan puitteiden direktiiviin perustuvien vedenlaatu normien tiukentaminen maataloudessa ja EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa (YMP) on yksi suuri haaste. Vesihuollosta ja maataloudesta vastaavien henkilöiden sekä maanviljelijöiden on keskusteltava keskenään käytännön ratkaisujen löytämiseksi. Strategia tarjoaa perustan tällaiselle monialaiselle toimintamallille.

Mitkä ovat mielestänne suurimmat esteet, jotka voivat haitata strategian onnistumista?

Toisin kuin EU:n direktiivit, strategia ei ole oikeudellisesti sitova. Jotkut ihmiset yrittävät todennäköisesti käyttää strategiaa ja toimintasuunnitelmaa eräänlaisena kannuna, jonka avulla alueelle voidaan kaataa rahaa kaikenlaisiin tavanomaisiin hankkeisiin. Tämä ei mielestäni olisi strategian hengen mukaista. Komission on oltava vahvasti mukana hallinnossa, ja sen on pidettävä huoli siitä, että eri alojen toimintaa yhdistetään ja täydentäviä ehtoja noudatetaan. Jokaisessa yksittäisessä hankkeessa on saatava aikaan tulos, josta hyötyvät sekä kaikki Itämeren alueella asuvat ihmiset että Itämeren ympäristö.

JOSEFIN-HANKE – PK-YRITYSTUELLA UUSIA ETUJA ITÄMEREN ALUEELLE

Johdanto

Monet eri maat tekevät yhteistyötä komission aluepoliittisten asiantuntijoiden kanssa muuttaakseen Itämeren alueen paremmaksi asuin- ja työskentelypaikaksi. Kahdeksan niistä on EU:n jäsenvaltioita, joten ne voivat hyödyntää EU:n aluepoliittista rahoitusta tarjotakseen kansalliset rajat ylittävälle uusille yritys- ja tiedehankkeille ratkaisevan alkusysäyksen. Kaikkien hankkeiden yhteisenä päämääränä on saada Itämeren maat yhteistoimin tekemään alueesta vetovoimainen investointi-, työskentely- ja asuinpaikka.

JOSEFIN-hankkeelle myönnetään tammikuun 2009 ja huhtikuun 2012 välisenä aikana rahoitusta seuraavasti:

- yli 3,5 miljoonaa euroa EAKR:n tukea Itämeren aluetta koskevasta monikansallisesta yhteistyöohjelmasta,
- lähes 0,6 miljoonaa euroa osallistujamailta.

Yhteensä: yli 4 miljoonaa euroa

Yhteisten luonnonvarojen hyödyntäminen

Itämeren alueella on runsaasti luonnonvaroja, jotka ovat tulevan kehityksen kannalta keskeisen tärkeitä. Sekä meren että sisämaan luonnonvarat tarjoavat merkittäviä taloudellisia kilpailuvaltteja, ja jos niitä hoidetaan huolellisesti, ne tarjoavat todella viehättävän ympäristön niin asukkaille kuin matkailijoille. Useissa yrityksissä ja tiedehankkeissa keskitytäänkin juuri luonnonsuojeluun ja ympäristön parantamiseen.

Uutta energiaa kaupunkeihin ja alueille

Monissa rahoitusta saavissa hankkeissa parannetaan kaupunkisuunnittelua ja varmistetaan, että uusi kehitys on ihmisten tarpeiden mukaista ja parantaa taajamissa asuvien ja työskentelevien ihmisten elämänlaatua.

Tukea innovaatioihin

Yritykset, jotka ovat jo ansainneet kannuksensa innovoinnissa, voivat parantaa liiketoimintanäkymiään juuri JOSEFINin kaltaisissa aloitteissa. Tällaisten aloitteiden avulla ne voivat kasvaa ja lisätä mainettaan luotettavina, pitkäaikaisina työnantajina.

Uusia keinoja saada kestävää hyötyä

JOSEFIN-aloite auttaa pienyrityksiä saamaan jalansijaa

JOSEFIN-aloitteessa käytetään innovatiivisia riskinarviointikeinoja, joista hyötyvät sekä sijoittajat että pk-yritykset. Riskinarviointimenetelmien kehittämisen ohella hankkeessa on uusi monikansallinen rahasto, josta sijoittajat saavat takauksia tukitoimiensa kannustimeksi. Rahasto auttaa myös alueen yritystoimintaa kansainvälistymään. Pk-yrityksiä innostetaan hakemaan mukaan JOSEFIN-kumppanuuksiin, jotka auttavat niitä viemään eteenpäin innovatiivisia hankkeita ja luomaan uutta liiketoimintaa ulkomaille.

”Berliiniläinen tietotekniikkayritys Condat AG sai meidät ymmärtämään, miten hyödyllinen JOSEFIN-aloite voi olla”, kertoo Investitionsbank Berlinin projektipäällikkö Torsten Mehlhorn. ”Teimme yrityksen kanssa yhteistyötä järjestääksemme sopivaa rahoitusta ja teknistä tukea, joiden avulla heidän IT-järjestelmilleen avautuivat markkinat Kiinaan. Prosessin aikana löysimme monenlaisia käytännön yritystukimuotoja, jotka olemme myöhemmin ottaneet mukaan JOSEFIN-aloitteeseen”.

Räätälöityjä palveluja yrityksille

JOSEFIN tarjoaa pk-yrityksille erityisvalmennusta niiden suunnitellessa kansainvälistä yhteistyötä ja täyttäessä rahoitushakemuksia. Tämän jälkeen JOSEFIN huolehtii monikansallisen takausrahastonsa avulla siitä, että rahoitus on helpommin saatavilla. Rahasto saa tukea eurooppalaisesta tilapäisrahoitusvälineestä. Tämän luotettavan riskinjakomallin ansiosta yritysten ja pankkien riskit ovat paljon pienemmät. Yritykset voivat saada jokaisessa vaiheessa asiantuntijatietoa siitä, miten ne voivat menestyä tällä ainutlaatuisella alueella ja nousta vielä suurempaan menestykseen kansainvälisten hankkeiden välityksellä.

Taloudellista valtaa pk-yrityksille

JOSEFIN on pk-yritysten asialla, koska niillä on vankkaa kokemusta siitä, miten liiketoimintamahdollisuuksiin tartutaan joustavasti ja innovatiivisesti. Lisätuen avulla ne voivat ulottaa toimintansa paikallisten markkinoidensa ulkopuolelle ja rakentaa ideansa kansainvälisiksi yhteistyöhankkeiksi. Näin yritysten menestyminen palvelee laajempaa aluetta.

Kulkuyhteyksien parantaminen

Joissakin hankkeissa keskitytään tutkimaan, miten alueen kulkuyhteyksiä voitaisiin parantaa niin, että muualta tulevien yrittäjien on helpompi päästä Itämeren alueelle, ja miten heitä voitaisiin kannustaa matkustamaan ja harjoittamaan liiketoimintaansa laajemmalla alueella. Sen lisäksi, että alueen avautuminen hyödyttää suoraan yritystoimintaa, siitä on myös pitempiä aikaista hyötyä yhteiskunnallisen integraation välityksellä.

COHIBA ETSII KEINOJA SELVITTÄÄ JA VALVOA VAARALLISTEN AINEIDEN VALUMISTA ITÄMEREEN

Itsevalaisevat bakteerit himmenevät nopeasti laboratoriossa ja tarjoavat luonnollisen valotusmit-tarin, joka kertoo ympäröivän veden korkeasta myrkkypitoisuudesta. Tämä on yksinkertainen ja selkeä osoitus siitä, että Itämeren hyvinvoinnin, siinä asuvien lajien ja sitä käyttävien ihmisten kannalta on ensiarvoisen tärkeää selvittää, mitä, missä ja kuinka paljon kemiallisia yhdisteitä Itämereen päästetään.

Juuri näin aiotaan tehdä COHIBA-hankkeessa. Panorama matkusti Helsinkiin ja haastatteli hankkeen perustajia, tutkijoita ja johtajia selvittääkseen, miten COHIBA-hankkeessa valvotaan Itämeren alueella esiintyviä vaarallisia aineita.

COHIBA-hankkeelle myönnetään rahoitusta tammikuun 2009–2021 välisenä aikana seuraavasti:

- 3,8 miljoonaa euroa Itämeren alueen ohjelman rahoitusta,
- 1,1 miljoonaa euroa osallistujamilta eli **yhteensä 4,9 miljoonaa euroa.**

Pitääkö takkisi vettä? Huonekalusi on varmaankin käsitelty palonestoaineilla. Kemialliset aineet ovat mukana monimutkaisella tavalla jokaisen ihmisen elämässä: niitä käytetään yleensä vain arjen tarpeisiin, mutta ne saattavat pelastaa myös henkesi. Kun katselet kotiasi, huomaat heti pinnoitteita, pesuaineita ja lääkkeitä, jotka kaikki vaativat monimutkaisia kemiallisten aineiden yhdistelmiä. Sovellukset vaihtelevat deodoranteista lannoitteisiin, joiden avulla ruokaleipäsi vilja on kasvatettu. Monet yhdisteistä päätyvät jätevesiin, joista osa käsitellään, mutta suuri osa jää käsittelemättä.

COHIBA-hankkeessa valvotaan yhtätoista ainetta, joiden seuranta pidetään välttämättömänä Itämerellä. Hankkeessa mitataan vedenpuhdistamojen päästöjä ja kaatopaikoilta suodattuvia nestemääriä ja tehdään kokeita, joilla selvitetään, mitä vaikutuksia päästöillä on Itämeren herkkään ekosysteemiin. Valvonta kattaa sekä hiljattain käyttöön otetut aineet että "vanhat tutut",

joiksi projektipäälliköt ironisesti kutsuvat eli elohopeaa ja kadmiumia. Tämän ratkaisevan tärkeän valvonnan mahdollistaa EU:n aluerahoitus.

COHIBA – tieto luo muutostoimaa

Valvonnan tarkoituksena ei ole pelkäämistä tilannekatsauksen laatiminen, vaan sitä voidaan myös käyttää perustana uusille politiikoille Itämeren rantavaltioissa. Tietojen keruun toivotaan luovan perustaa teollisuudessa käytettäviä kemikaaleja koskeville uudistuksille, vaikuttavan jätevesien käsittelyyn ja tuovan muutoksia maatalouskäytäntöihin. Tietoja hyödynnetään kansallisten ohjelmien ja rekistereiden laadinnassa, jotta kemikaalien käyttäjät saisivat ajantasaista tietoa niiden ympäristövaikutuksista ja toimenpiteistä, joilla näitä vaikutuksia voidaan lieventää.

"Sen enempää viranomaisilla kuin kansalaisillakaan ei ole riittävää tietoa kemikaalivalvonnasta – meidän täytyy laittaa tieto kiertämään", kertoo hankkeen kehittäjä Kaj Forsius.

Ravinteiden valumatavoista on laadittu joitakin malleja, mutta vaarallisista aineista tarvitaan kiireellisesti lisätietoa. "Meidän on saatava lisää tietoa siitä, mitä mistäkin tulee ja mitä vaikutuksia sillä on", selittää Forsius.

COHIBA on osa HELCOMin Itämeren toimintasuunnitelmaa, jonka tarkoituksena on vähentää merkittävästi saastumista ja palauttaa meren hyvä ekologinen tila vuoteen 2021 mennessä. COHIBA-hankkeessa halutaan selvittää ongelman mittasuhteet ja kehittää kustannustehokkaita ratkaisuja.

Mistä vaaralliset aineet ovat peräisin? Mihin ne päätyvät? Mitä vaikutuksia niillä on?

Hankkeeseen osallistuu noin 200 henkeä. Osa heistä on tutkijoita, joiden tehtävänä on testata ja analysoida vuosittain kerättävät 240 näytettä. Näytteet tutkitaan hankkeen laboratorioissa eri puolilla aluetta.

COHIBA on osa kokonaisuutta

Vuoden 2009 alussa käynnistynyt COHIBA-hanke on vain yksi toimenpide, jolla Itämeren tilannetta ja Itämeren ympäröivää aluetta pyritään auttamaan.

Vuonna 2008 EU sai yhdennetyn meripolitiikan, jossa korostetaan alakohtaisten politiikkojen sijaan politiikkoja, joissa otetaan huomioon kokonaiskuva.

Sitä täydennetään vuonna 2009 hyväksyttävällä EU:n Itämeren alueen strategialla, jota ohjataan Euroopan komission aluepolitiikan pääosastossa. Tämä osoittaa selkeästi, miten painopistealueet nivoutuvat toisiinsa.

Lisäksi on vielä REACH eli Euroopan komission vaatimukset kemikaalien rekisteröinnistä. Asetus tuli voimaan vuonna 2007. Myös sillä on keskeinen rooli ympäristöön päätyvien vaarallisten kemikaalimäärien vähentämisessä.

Yhden kemistin vastuulla on analysoida kaikista näytteistä yksi yhdiste tai yhdisteperhe. Kuljetusjärjestelyt ovat monimutkaisia ja aikaa vähän, sillä näytteiden on oltava laboratorioissa 24 tunnin kuluessa näytteenotosta, jotta ne voidaan stabilisoida. Jos näytteitä ei käsitellä nopeasti, yhdisteet alkavat hajota.

Lisäksi on päätettävä, mistä näytteet otetaan. Hankkeessa testataan vesinäytteitä, jotka on otettu osallistujamaan ehdotuksen perusteella suurimmista jätevedenpuhdistamoista. On kuitenkin vaikea tietää, onko juuri kyseinen puhdistamo oikea lähde jonkin tietyn yhdisteen tutkimiseksi. Tärkeänä pidettyä kemikaalia saatetaankin käyttää aivan toisella paikkakunnalla tai käsitellä aivan toisessa jätevedenpuhdistamossa. Hankkeen biologi Tarja Nakari kertoo: "Biotestit ovat ensiarvoisen tärkeitä. Tiettyä kemikaalia voi aivan hyvin esiintyä ympäristössä ilman, että se tulee ilmi vesinäytteiden kemiallisessa analyysissä. Vesinäytteistä voi myös löytyä aineita, joita ei esiinny ympäristössä, joten biotestit ovat eräänlaisia ristiintarkastuksia."

COHIBA-hankkeen biologit tutkivat monenlaisia indikaattoreita, kuten kalanmaksan myrkkypitoisuuksia, itsevalaisevien bakteerien reagoitua ja eri lajien lisääntymismääriä. Erityisenä ongelmana ovat hormonitoimintaa häiritsevät aineet, kuten hedelmällisyyteen vaikuttavat kemikaalit, sekä dioksiinit, joiden pitoisuus silakoissa ylittää EU:n turvarajat. Tutkittavista aineista ei siis ole pulaa.

Yleisenä tavoitteena on luoda mahdollisimman täydellinen kuva ongelmallisten aineiden lähteistä ja päästöistä ja niiden vaikutuksista Itämeren ympäristöön. Tätä varten

- arvioidaan päästömalleja ja reittejä, joita pitkin päästöjä kulkeutuu Itämereen.
- määritetään tärkeimmät päästölähteet arvioimalla käytettävissä olevia tietoja aineiden käyttötavoista ja päästöistä.
- selvitetään päästöjen yhteys meriympäristön muutoksiin.

Saasteet eivät kunnioita rajoja

COHIBA-hankkeen onnistumisen edellytyksenä on monikansallinen yhteistyö, sillä Itämeren saastumista eivät yksittäiset valtiot pysty pysäyttämään. Mutta onko siihen poliittista tahtoa? Onko tämä elintärkeä asia ymmärretty? Forsiuksen mukaan tahtoa kyllä löytyy, mutta resurssit ovat todella niukassa. "On aika kallista ottaa käyttöön rekistereitä ja muita järjestelmiä, ja joissakin Itämeren rantavaltioissa hallinto on suppeaa ja resurssit puutteelliset – niillä ei ole helppoa." Toisilla alueen mailla on paremmat edellytykset arvioida vaarallisten aineiden lähteitä ja käyttöä ja ottaa käyttö valvontaan.

Tavatessaan kansallisia asiantuntijoita ja pitäessään esitelmiä konferensseissa Forsius on havainnut, että pienemmät Itämeren valtiot ovat erityisen kiinnostuneita saamaan apua. Niiden rasiitteena on hänen mukaansa kuitenkin monia tehtäviä, ja myös nykyinen taloustilanne syö vähäisiä resursseja. "Näillä mailla on yhä vähemmän rahaa, ja samaan aikaan niiltä vaaditaan parempia tuloksia", hän toteaa.

Vaikka kaikki Itämeren valtiot tekevät parhaansa päästöjensä supistamiseksi, toimia tarvitaan myös laajemmalla maantieteellisellä alueella. "Ei auta, että me Itämeren maissa olemme mallikelpoisia: myös merialueen ulkopuolelle on asetettava vaatimuksia." Neljäkymmentä prosenttia joistakin merta pilaavista ilmansaasteista kulkeutuu maista, jotka ovat hyvän matkan päässä Itämeren alueesta, kuten Yhdistyneestä kuningaskunnasta.

HELCOM – Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskeva yleissopimus

Useat Itämeren rantavaltiot allekirjoittivat vuonna 1974 Helsingin yleissopimuksen. Sitä ajantasaistettiin vuonna 1992, kun allekirjoitettiin uusi yleissopimus vastauksena muuttuviin ympäristöperiaatteisiin ja geopoliittisen ympäristön kehitykseen.

Kaikkien osallistujamaiden yhteisen päätöksen mukaisesti HELCOM koordinoi alueellista valvontaa ja laatii tieteellisiä arvioita meren hyvinvointiin vaikuttavien eri tekijöiden tilasta. Ympäristöpoliittisen päättäjän ominaisuudessaan HELCOM laatii yhteisiä tavoitteita ja kehittää yhteisiä toimenpiteitä.

Yleissopimuksen hallintoelimeen – Helsingin komissioon (HELCOM) – kuuluvat Tanska, Viro, Euroopan yhteisö, Suomi, Saksa, Latvia, Liettua, Puola, Venäjä ja Ruotsi.

Tähänastiset saavutukset

HELCOM on toimeksiantonsa mukaisesti yhdenmukaistanut alueen seurantaohjelmia. Sen ansiosta yleissopimuksen allekirjoittaneet maat saavat tietoa siitä, mitä koko merialueella tapahtuu. Tietojen avulla maat ovat ryhtyneet toimiin vähentääkseen ravinteiden ja vaarallisten aineiden päästöjä ja joitakin laivaliikenteeseen liittyviä haittavaikutuksia. HELCOM tarjoaa myös asiantuntijoille foorumin, jolla he voivat yhdessä miettiä muun muassa, miten suuronnettomuuksiin valmistaudutaan ja reagoidaan nopeasti.

Itämeren suojelualueverkoston (Baltic Sea Protected Areas) perustaminen on osaltaan parantanut meren pohjoisosissa merikotkan, merimetson, atlantinlohen, hylkeiden ja muiden lajien tilaa.

HELCOMin seulontahanke, jossa tutkitaan mereen päätyvien vaarallisten materiaalien esiintymistiheyttä, alkoi vuonna 2008. Hanke saa rahoitusta Pohjoismaiden ministerineuvostolta. Siinä tutkitaan kala- ja merivesinäytteitä ja täydennetään näin COHIBA-hankkeessa tehtävää työtä, jossa seulotaan kemikaaleja niiden alkaessa suodattua ympäristöön jätevesilähteellä.

HELCOMin toimintasuunnitelma, jonka kaikki maat ovat jo hyväksyneet, vahvistaa Itämeri-strategiaa edistämällä sen ympäristötavoitteiden saavuttamista.

Tässä Panoraman osassa vastataan lukijoiden ongelmiin ja kysymyksiin, jotka liittyvät hankkeita koskeviin käytännön asioihin. Myös muut kysymykset ovat tervetulleita. Voit lähettää sähköpostia osoitteeseen: regio-panorama@ec.europa.eu

Itämeri-strategiasta on saatu monenlaisia mielipiteitä. Tässä joitakin niistä:

”Perinteisen infrastruktuurin ohella alueella on ehdottomasti kehitettävä tieto- ja viestintäteknistä infrastruktuuria. Tarvitaan koordinoituja toimenpiteitä esimerkiksi sähköistä tunnistamista koskevien yhteisten normien laatimiseksi. Oletamme, että rajat ylittävien sähköisten palvelujen kehittäminen avaa palvelualan jäsenvaltioiden väliselle kilpailulle ja että palvelualasta tulee samalla tärkein Itämeren alueen taloudellista ja sosiaalista yhdentymistä eteenpäin vievä voima.”

Viron kaupunkiliitto

”Paikallisia ja alueellisia hankkeita on kannustettava hyödyntämään eri rahoituslähteitä, kuten Jaspers-, Jeremie- ja Jessica-aloitteita. Näin strategiasta voi tulla malliesimerkki siitä, miten suuraluetta kehitetään. EU:n komissiolle pitäisi ainakin aluksi olla erittäin keskeinen rooli strategian käynnistämiseksi ja sen rahoituksen ja toteutuksen turvaamiseksi.”

Suomen kuntaliitto

”Pidämme myönteisenä myös sitä, että Itämeri-strategia on suunniteltu toimintälhtöiseksi strategiaksi, jossa on tarkkaan määritelty eri toimet, odotetut tulokset, toteutuksesta vastaavat toimijat ja toteutusaikataulu.

Tämä osoittaa, että kyseessä on konkreettinen ja tuloslähtöinen prosessi. Juutinrauman komitea edustaa paikallis- ja alueviranomaisosaa, ja sillä on toimivalta osaltaan toteuttaa strategiaa käytännössä.”

Juutinrauman komitea, Tanska

”NSPA-verkosto suhtautuu myönteisesti EU:n Itämeren alueen strategiaan ja haluaa korostaa pohjoisten alueiden merkitystä Itämeren alueen laajemmassa yhteydessä. Kyseisiä alueita pidetään usein syrjäisinä ja harvaan asuttuina, vaikka ne ovat todellisuudessa tärkeitä mineraalien ja luonnonvarojen lähteitä; niillä on hyvät innovointivalmiudet ja vahva osaamispohja, ja ne edistävät Itämeren alueen talouskasvua. Ne ovat EU:n tärkeä yhtymäkohta Venäjään, ja ne tarjoavat omakohtaisia kokemuksia ja ratkaisuja Itämeren alueen ja koko Euroopan tärkeimpiin nykyaikaisiin, kuten väestöpolitiikkaan, ilmastonmuutokseen ja globalisaatioon.

Jos Itämeren aluetta halutaan kehittää tasapainoisesti, ei voida keskittyä ainoastaan Itämeren pääaltaaseen. NSPA-verkosto korostaakin Itämeren alueen pohjoisimpien osien merkitystä strategiassa ja tarvetta määrittää se lisäarvo ja ne lukuisat mahdollisuudet, joita EU:n pohjoiset alueet voivat tarjota Itämeren alueelle ja koko Euroopalle. Tasapainoinen Itämeren alue tarvitsee vahvaa pohjoista.”

Northern Sparsely Populated Areas (pohjoiset harvaan asutut alueet) on pohjoisimpien alueiden tiivis yhteistyöryhmittymä. Yhteistyössä ovat mukana Ruotsin neljä pohjoisinta aluetta (Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland), Suomen seitsemän pohjoisinta ja itäistä aluetta (Lappi, Oulun seutu, Keski-Pohjanmaa, Kainuu, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo ja Etelä-Savo) sekä Pohjois-Norja (Finnmark, Troms ja Nordland).

Baltic Sea 2020 on sitä mieltä, että Itämeren alueen strategia (jota kutsutaan jäljempänä strategiaksi) tarjoaa ainutlaatuisen tilaisuuden vahvistaa määrätietoisesti HELCOMin Itämeritoimintasuunnitelman mukaisia aloitteita. Siksi korostammekin, että toimintasuunnitelma on ehdottomasti sisällytettävä Itämeren alueen strategiaan. Vetoamme lähinnä siihen, että strategia on EU-aloite, jonka toivotaan vahvistavan toteutusjärjestelyjä ja parantavan hallintoa. Strategia ja sen mukaiset toimet saavat korkean tason poliittisen tuen, kun ne hyväksytään neuvostossa.

Toteuttamalla toimenpiteet määrätietoisesti voidaan vähentää vaurioita, joita aiheutuu varsinkin rehevöitymisestä ja liikalastuksesta mutta myös vaarallisista aineista ja tulokaslajeista. On ratkaisevan tärkeää, että selkeästi määritettyjen toimien lisäksi strategiassa myös nimetään vastuuviranomaiset ja -elimet, joiden tehtävänä on seurata toteutusta ja varmistaa sen onnistuminen. Vain siten voimme pyrkiä yhteen toimintasuunnitelman tärkeimmistä tavoitteista – Itämeren vapauttamiseen rehevöitymisen vaikutuksista.

Baltic Sea 2020 on säätiö, jonka tavoitteena on kannustaa konkreettisia ja aktiivisia toimenpiteitä Itämeren ympäristön parantamiseksi.

YHTEISTYÖTÄ ITÄMEREN ALUEEN HYVÄKSI

Strategian jatkokehittämiseen saadaan tukea alueesta aktiivisesti kiinnostuneiden eri tahojen organisaatioilta, kuten kansalaisjärjestöiltä sekä elinkeinoelämän ja työntekijöiden ryhmittymiltä. Itämeren alueen strategiaa pidetään innovatiivisena toimintamallina alueella, jolla sekä ongelmat että mahdollisuudet ovat yhteisiä. Sen avulla näkemys siitä, että kutakin ensisijaista osa-aluetta on tarkasteltava yhdessä muiden painopisteiden kanssa, voidaan yhdistää siihen tosiseikkaan, että tarkastelu tapahtuu parhaiten aluetasolla.

Meri- ja kalastusasioiden pääosastossa korostetaan kestävien meritoimintojen kehittämistä niin EU:n sisäisille kuin ulkopuolisillekin aluevesille. Yhdennetty meripolitiikka, joka käynnistettiin vuonna 2007, nivoutuu sopusointuisesti yhteen Itämeren alueen strategian kanssa, sillä molemmissa tunnustetaan, että paikalla on merkitystä toimintapolitiikkojen esiteltäessä ja että yhdellä tekijällä on lumipallovaikutus toiseen.

On erityisen tärkeää ymmärtää, että esimerkiksi matkailua ja merellä tapahtuvaa energiantuotantoa ei voida tarkastella erillisinä osina Itämerellä, jolle on keskittynyt monenlaisia meritoimintoja. Siihen vaikuttavat tekijät – vilkas kansainvälinen laivaväylä, herkkä ekosysteemi, energiavarat, saasteiden vaikutus jne. – ovat erottamattomasti kietoutuneet toisiinsa.

Koska monilla alueen strategiassa hahmotelluilla asioilla on merellinen ulottuvuus, meri- ja kalastusasioiden pääosasto tukee varauksettomasti ajatusta laajavaikutteisesta strategiasta. Se onkin esittänyt viisi keskeistä osa-aluetta, joihin olisi erityisesti keskityttävä.

Merivalvonta

Viisitoista prosenttia maailman rahdista kuljetetaan Itämerellä, ja osuus todennäköisesti kaksinkertaistuu vuoteen 2015 mennessä. Rahtina kuljetetaan muun muassa vaarallista materiaalia, kuten öljyä, joten turvallisuustarpeet on asetettava asialistan kärkisijoille. Merivalvonta on tärkeää myös kalatalouden, raja- ja tullivalvonnan sekä rikoksentorjunnan kannalta. Pääosasto on valmis rahoittamaan pilottihanketta, jolla tuetaan rajat ylittävää yhteistyötä ja merivalvontajärjestelmien välistä tiedonvaihtoa.

Se haluaa myös, että Itämeren alueesta laaditaan virallinen turvallisuusarviointi, jotta asian laajuus voitaisiin selkeästi määrittää.

Merten aluesuunnittelu

Pieneen alueeseen kohdistuu paljon vaatimuksia: kaikki näyttävät haluavan osansa Itämerestä. Jos ympäristövaatimuksia aiotaan noudattaa ja lajeja ja elämää ylläpitäviä ekologisia prosesseja ja palveluja suojella talouden kasvaessa, on esimerkiksi tiedettävä, mitä alueita pitää suojella, mitkä on varattava tuuliturbiineille ja mitkä laivaväylille. Kaikki tämä edellyttää, että aluesuunnittelua tarkastellaan laajasta perspektiivistä – kartoitetaan, mitä missäkin kannattaa tehdä.

Puhdas merenkulku

Yli 90 prosenttia Euroopan kaupan kuljetuksista tapahtuu meriteitse, ja merikuljetukset ovat rahtitonnikoh- taisten päästöjen kannalta vähäsaasteinen tapa siirtää tuotteet paikasta toiseen. Tarkasteltaessa kokonaisympäristövaikutusta, joka aiheutuu jätevesistä, teollisuuden puhdistusaineista ja vaikutuksesta ilmanlaatuun, on selvää, että meriliikennealan on puhdistettava käytäntöjään. Puhtaaseen merenkulkuun suhtaudutaan siis myönteisesti, koska se toimii eräänlaisena kattokäsitteenä monille erilaisille toimenpiteille, kuten maasähkön käytölle Itämeren kaikissa tärkeimmissä satamissa.

Kestävä kalastus

Kalakannoista on epäilemättä edelleen syytä olla huolissaan, vaikka jotkin niistä ovat elpymässä. Itämeren ympärillä sijaitsevien maiden on lisättävä yhteistyötään nykyisen yhteisen kalastuspolitiikan laiminlyöntien korjaamiseksi ja osoitettava tietä eteenpäin politiikan uudistamisessa.

Meriteollisuuden klusterit

Eurooppalaisella meriteollisuudella menee hyvin, ja alalla on kasvupotentiaalia. Ryhmittymällä ja verkostoitumalla meriteollisuuden eri toimialojen klustereilla voi mennä vielä paremmin. Tämä on erityisen tärkeää Itämerellä, jonka markkinat ovat suppeat ja jolla harjoitetaan monia erilaisia toimintoja. Klusterien vahvistaminen hyödyttää alueen taloutta ja vaikuttaa sitä kautta myönteisesti koko EU:hun.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) edustaa erilaisia eturyhmittymiä, kuten kansalais-, työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä tarjoamalla niille äänitorven, jonka avulla ne voivat lähestyä EU:n suurempia toimielimiä. Komitean tärkeimpänä aiheena alueella on ympäristön ohella Itämeren tuleva vauraus.

Alueen kehitystä jarruttavat esteet on poistettava: merta ympäröivät yhdeksän maata käyttävät kahdeksaa eri valuuttaa, toimilupavaatimukset ja muu byrokratia muodostavat esteitä työntekijöiden vapaalle liikkuvuudelle ja palvelujen tarjoamisen vapaudelle, ja alueen korkeakoulut ja tutkimusorganisaatiot hyötyisivät tiiviimmästä yhteistyöstä.

Palveludirektiivin tehtävänä on tarjota tasapuolinen toimintaympäristö rajat ylittävää liiketoimintaa harjoittaville yrityksille, ja sen on määrä olla käytössä koko EU:ssa vuoden 2009 loppuun mennessä. ETSK katsookin, että sen moitteeton täytäntöönpano auttaa aluetta vaurastumaan. Komitea pitää myönteisenä, että strategialla tuetaan byrokratian vähentämistä ja korostetaan tutkimusorganisaatioiden välisen yhteistyön lisäämistä. Komiteassa ollaan kuitenkin huolestuneita siitä, että strategialla ei ole omaa rahoitusta. Itämeren painopisteille on varattu huomattava määrä aluepoliittista rahoitusta, mutta kansallisten hallitusten on huolehdittava omasta suhteellisesta rahoitusosuudestaan. Komitea pelkää, että maat, jotka tarvitsevat eniten EU:n investointeja, eivät kykene maksamaan omaa osuuttaan.

Yksi Itämeren suurimmista uhista on rehevöityminen. Sen syynä ovat maatalouden liikaravinteet ja käsittelemättömät jätevedet, jotka virtaavat mereen aiheuttaen leväkukintoja, jotka vievät vedestä hapen ja tappavat alueella eläviä lajeja. **WWF:n (Maailman luonnonsäätiön)** mielestä ainoa keino eteenpäin on ohjata meren hoitamista ja sen käyttöä yhdenmukaisesti. Rehevöitymisen ongelma päättyy ympäristöministeriöiden pöydille, ja kuitenkin perussyynä siihen on lähinnä maatalous. Tämä on vain yksi esimerkki siitä, että ministeriöiden ja valtionhallinnon eri tasojen on tehtävä yhteistyötä.

WWF on tyytyväinen, että sekä Itämeri-strategiassa että yhdenmukisessa meripolitiikassa painotetaan eri alojen välistä yhteistyötä. Merikaapeleista matkailuun WWF on nimennyt suuren määrän erilaisia aloja, jotka kaikki haluavat hyödyntää merta. Jokaista alaa valvotaan eri tasoilla – kansallisella, alueellisella, eurooppalaisella tai maailmanlaajuisella tasolla. Yhdenkään organisaation tehtävänä ei ole kokonaiskuvan hallitseminen, ja mereen kohdistuvat paineet ovat aina vain lisääntymässä. Siksi WWF tukee strategiassa omaksuttua näkemystä siitä, että Itämeri on alueellinen kysymys ja kaikki painopisteet liittyvät toisiinsa.

Ryhmä esittää kuitenkin varoituksen: meren hoitamisessa on ensiarvoisen tärkeää myöntää, että siltä ei voida vaatia enemmän kuin se voi toimittaa kestäväällä tavalla. Aiemmin kunkin alan ympäristövaikutusta tarkasteltiin erikseen. WWF

huomauttaa, että tällaisessa toimintamallissa kadotetaan kokonaiskuva – että kaikkia toimintoja ja vaikutuksia on arvioitava yhteisesti, ja toimia on toteutettava ymmärtäen, että jokainen ala on yhdistettävä laajempaan kokonaisuuteen. Tämä johtaa ryhmän tärkeimpänä pitämään toimintaan, merten aluesuunnitteluun, jonka avulla voidaan osoittaa, miten kaikki käyttäjät voivat käyttää – ja niiden pitäisi käyttää – merta samanaikaisesti ottaen huomioon ekosysteemin kapasiteetti ja rajat.

Euroopan komission linkkejä:

EU:n strategia Itämeren aluetta varten

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/index_en.htm

Pohjoisen ulottuvuuden politiikka

http://ec.europa.eu/external_relations/north_dim/index_en.htm

Eurooppalainen naapurisuuden ja kumppanuuden väline Venäjän kanssa tehtävää rajat ylittävää yhteistyötä varten

http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/index_en.htm

Meri- ja kalastusasioiden pääosasto

http://ec.europa.eu/dgs/fisheries/index_fi.htm

Linkkejä tässä numerossa mainittuihin hankkeisiin ja organisaatioihin:

HELCOM

<http://www.helcom.fi/>

JOSEFIN

<http://www.josefin-org.eu/>

COHIBA

http://meeting.helcom.fi/c/document_library/get_file?folderId=89317&name=DLFE-33722.pdf

http://www.helcom.fi/projects/on_going/en_GB/cohiba/

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

<http://eesc.europa.eu/>

WWF (Maailman luonnonsäätiö)

<http://www.wwf.org/>

Mannheimin musiikkipuisto

<http://www.musikpark-mannheim.de/web09/>

Swansea University Centre for NanoHealth

<http://www.swan.ac.uk/nanohealth/>

“Territorial Cohesion under the Looking Glass”

Kirjoittaja: Prof. Andreas Faludi

(Euroopan komissio – Aluepolitiikka – Inforegio)

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/pdf/lookingglass.pdf

Muita hyödyllisiä linkkejä:

Itämeren alueen toimijoita

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/pdf/websites.pdf

Baltic portal

<http://www.balticsea.net/>

Itämeren ympäristöatlas (interaktiivinen)

<http://maps.grida.no/baltic/>

Itämeren valtioiden neuvosto (CBSS)

<http://www.cbss.st/>

Linkki seuraavan numeron keskeisille sivustoille:

Ilmastonmuutos

http://ec.europa.eu/regional_policy/themes/environment/index_fi.htm

ALUEELLINEN KOHEESIO – MISTÄ KÄSITE ON PERÄISIN?

Panoramassa tarkastellaan aluepoliittisesti kiinnostavia aiheita. Tässä numerossa luomme silmäyksen alueellisen koheesion historiaa käsittelevään uuteen artikkeliin, jonka on kirjoittanut Andreas Faludi. Hän toimii Delftin teknillisessä korkeakoulussa eurooppalaisten alueidenkäytön suunnittelujärjestelmien professorina.

Alueellinen koheesio – kannatettava tavoite

Jo ennen sotaa Luoteis-Euroopan kaavoittajat innostuivat Yhdysvaltojen suurkaupunkien puistojärjestelmistä, puistokaupungeista ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa käynnistyneestä vihervyöhykkeiden rakentamiskampanjasta. Sodanjälkeisten tuhojen raivaamisessa tuli yleiseksi tavaksi muokata suunnittelupolitiikka alueisiin sopivaksi. Kaavoittajat halusivat olla mukana luomassa kaupungeille uusia kasvumalleja.

Eurooppalaisessa alueidenkäytön suunnittelun tai alueellisen koheesion politiikassa noudatettiin alusta alkaen kahta peruseriaa, jotka olivat tasapainoinen kehitys ja hyvä aluehallinto – yhteenkuuluvuus ja johdonmukaisuus. Tämä perustui siihen, että tunnustettiin tullisteiden poistamisen vaikutukset talousmaantieteeseen.

Rooman sopimuksessa silloiseen Euroopan talousyhteisöön kuuluvat maat julistivat jopa pyrkivänsä ”lujittamaan talouksiensa ykseyttä ja takaamaan niiden sopusointuisen kehityksen vähentämällä eri alueiden välisiä eroavuuksia ja muita heikommassa asemassa olevien alueiden jälkeenjääneisyyttä”.

Yhdistyneen kuningaskunnan, Tanskan ja Irlannin liittymisen jälkeen painopiste vaihtui. Yhdistynyt kuningaskunta ei voinut hyötyä yhteisestä maatalouspolitiikasta yhtä paljon kuin se siitä maksoi, mutta sillä oli rappeutuvia teollisuusalueita. Niinpä laadittiin ehdotus pienimuotoisesta aluepolitiikasta, joka tukisi kansallisia talousarvioita.

Mahdollisia alueellisen koheesion määritelmiä

Alueellisella koheesiolla tarkoitetaan tilannetta, jossa erojen vähentämiseksi, kilpailukyvyyn lisäämiseksi ja kestäväen kehityksen edistämiseksi toteutetuille politiikoille saadaan lisäarvoa muodostamalla yhtenäisiä paketteja. Näissä paketeissa otetaan huomioon, missä politiikat tulevat voimaan ja mitkä ovat kunkin alueen tämänhetkiset ja tulevat mahdollisuudet ja rajoitteet.

Alueellisen koheesion politiikalla tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla edistetään alueiden hyvää hallintoa ja joiden tavoitteena on saada aikaan edellä kuvattua yhtenäisyyttä. Eurooppalaisella alueellisen koheesion politiikalla tarkoitetaan tällaisia toimenpiteitä, joita toteuttavat EU:n toimielimet.

Alkuinnostuksen jälkeinen kehitys

Vuonna 1949 perustettiin Euroopan neuvosto. Se toi esiin väestön liiallisen keskittymisen ja alueelliset erot todetessaan päätöslauselmassaan, että eurooppalaisten toimielinten tehtävänä on taata ”sopusointuinen maantieteellinen kehitys”. Vuonna 1968 yksi sen työryhmistä julkisti tutkimuksen nimeltä ”Regional planning, a European problem” (Aluesuunnittelu, eurooppalainen ongelma).

Eri päämääriin ja teemoihin perustuvien puitteiden myötä Euroopan yhteisöön perustettiin todellinen alueidenkäytön suunnittelun / alueellisen koheesion ohjelma, joka myöhemmin herätti kysymyksen siitä, miten ohjelma sopii yhteen EY:n muiden toimintapolitiikkojen kanssa. Kysymys synnyttää keskustelua vielä tänäänkin.

Alueellisen koheesion rooli EU:ssa

Nykyisessä Euroopan unionissa alueellinen koheesio saa tukea Euroopan parlamentilta, alueiden komitealta ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealta. Ne tuovat jatkuvasti esiin huolestuneisuutensa tasapainoisesta ja kestävästä kehityksestä ja tarpeen ottaa riittävällä tavalla huomioon alueelliset ja paikalliset erot sekä yleishyödyllisten taloudellisten palvelujen saatavuus. Koska yhteistyön avulla voidaan parantaa hallintoa ja siten tehostaa eri toimintapolitiikkoja, alueellinen koheesio pitäisi talous- ja sosiaalikomitean mielestä ottaa tavoitteeksi kaikissa EU:n eri alojen politiikoissa. Euroopan parlamentille se on koheesiopolitiikan tukipilari.

”Territorial Cohesion under the Looking Glass”

Kirjoittaja: Prof. Andreas Faludi

Euroopan komissio – Aluepolitiikka – Inforegio

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/pdf/lookingglass.pdf

Aluepolitiikalle uusi komissaari

Kun Danuta Hübner valittiin Euroopan parlamenttiin ja hän erosi virastaan, aluepolitiikasta vastaavaksi komission jäseneksi nimitettiin Pawel Samecki. Samecki on tällä hetkellä Puolan keskuspankin johtokunnan jäsen. Hänen nimitystään käsitellään tarkemmin Panoranaman seuraavassa numerossa.

Tuoreita uutisia... Jokaisessa Panoraman numerossa esitellään kaksi hanketta niiden johtajien näkökulmasta. Kerromme EAKR:n rahoittamien hankkeiden myötä- ja vastamäistä, ongelmista ja niiden ratkaisuista.

HANKE

1

MANNHEIMIN MUSIIKKIPUISTO

Musiikkipuisto Mannheim – hanke, jolla autetaan musiikkialan aloittelevia pk-yrityksiä pääsemään kiinni yritystoimintaan. Musiikkipuiston 4300 neliömetrin laajuisella alueella on koreografia- ja esiintymishuone, työpaja, useita äänitysstudioita, TV-studio ja tyylikäs kokoushuone, jossa voi neuvotella vaikka siitä tärkeästä ensimmäisestä toimeksiannosta.

Tietoja ja lukuja

Musiikkipuistohanketta on määrä rahoittaa hieman yli viidellä miljoonalla eurolla tavoitteesta 2. Rahoitus alkoi vuonna 2004, ja sen on määrä jatkua 15 vuoden ajan.

Selviytymistä talouskriisissä

Taluskriisin horjuttaessa eri maiden talouksia musiikkipuisto pysyy pystyssä, ja lisäksi sillä menee paremmin kuin koskaan aiemmin. Ensimmäistä kertaa historiansa aikana puistossa joudutaan laatimaan jonotuslista pk-yrityksille, jotka haluavat vuokrata tilaa sen alueelta. "Tämä on todellakin miellyttävä yllätys", kertoo Panoramaan säännöllisesti yhteydessä oleva toimitusjohtaja Christian Sommer. "Sisään pyrkiviä on enemmän kuin lähteviä – se on erittäin kannustavaa", hän selittää.

Uusien pk-yritysten kasvualusta

Se, että ihmiset jonottavat päästääkseen osalliseksi musiikkipuiston menestyksestä ei ole yllättävää, sillä puisto tarjoaa pk-yrityksille palveluita ja kokoaa niitä yhteen menestyksekkäämmän markkinoinnin järjestämiseksi.

Aiemmin tänä vuonna kaksi pk-yritystä sai uuden "starttipaketin", jonka avulla ne saivat käyttöönsä puhelinlinjat, internetyhteydet ja tilat edulliseen hintaan, ja sen ohella ilmaisen markkinointi- ja rahoitusneuvonnan. Yritykset vahvistuvat koko ajan.

Managerina toimiva mies on tällä hetkellä kiertueella yhtyeensä kanssa, ja konsertit näyttävät vetävän hyvin yleisöä.

Toisessa yrityksessä nuori nainen on puolestaan suunnitellut verkkosivuston luovan alan palveluita varten, ja hänenkin liiketoimintansa on pääsemässä vauhtiin. "Hän joutui ongelmiin internetpalvelun tarjoajansa kanssa, mutta löysimme hänelle uuden, ja nyt kaikki menee hyvin", kertoo Sommer.

Vuosi on sujunut hyvin niillä, jotka vuokraavat tilaa musiikkipuistosta. Sommer ja hänen tiiminsä ovat myös onnistuneet löytämään bisnesenkelin, joka on valmis sijoittamaan uuteen pk-yritykseen sen kohtalon kannalta niin ratkaisevaa pääomaa. "20 000 euroa ei ehkä vaikuta kovinkaan suurelta summalta, mutta se oli paljon rahaa erälle uusyrittäkselle", kertoo Sommer. Molempia osapuolia hyödyttävien yhteyksien luominen on kuitenkin juuri sitä, mitä

puistossa tehdään. Kyseinen uusyrittäys on yhä toiminnassa ja hyötyy lisäksi siitä, että sitä ohjataan kokeneella kädellä.

Myös Baden-Württembergin PopAkademien tutkintokurssin ja musiikkipuiston yhteydet toimivat hyvin. Viisi tutkinnon suorittanutta on perustanut liikkeen musiikkipuistoon, ja lisäksi neljä muuta on tullut puistoon Mannheimin konservatoriosta.

Kaikki irti palveluista

Vaikka hankkeella menee periaatteessa oikein hyvin, kaikki ei ole kuitenkaan aina niin ruusunhohteista. Kiehtova, joskin turhauttava seikka on käyttäjien oma käsitys puiston tarjoamista palveluista. Vaikka Sommerilla on vankka kokemus muusikkona ja artistien managerina, hänestä on turhauttavaa kuulla, että puiston tarjonta ei ole riittävää.

"Jokin pk-yritys saattaa esimerkiksi valittaa, että se ei ole saanut riittävästi apua sijoittajan löytämisessä", kertoo Sommer. "Minä voin kuitenkin vetää yrityksen kansion esiin ja osoittaa, milloin heille on tarjottu asiaa koskevaa neuvontaa." Jostain syystä pk-yritykset eivät hyödynnä kaikkia tarjolla olevia palveluita, ja sitten niillä on tunne, että jotain puuttuu.

"Ilmiö on todella mielenkiintoinen", kertoo Sommer. Hän on keskustellut siitä kahden talouspsykologian professorin kanssa. Molemmat kiinnostuivat asiasta niin, että he haluavat tehdä tutkimuksen tällaisesta tyytymättömyydestä.

Mannheimissa toimiva PopAkademie Baden-Württemberg tarjoaa opiskelijoille tilaisuuden suorittaa kandidaatin tutkinto popmusiikissa. Tarjolla on kaksi vaihtoehtoa: ns. konservatoriopohjainen kurssi niissä soittimissa, joita ei voi opiskella perinteisemmissä musiikkioppilaitoksissa, tai johtamistaidon kurssi. Siirtymällä kurssilta musiikkipuistoon nuoret tutkinnon suorittaneet saavat kannustavan ympäristön, jossa aloitella yritystoimintaansa. Panoraman seuraavassa numerossa kerrotaan tarkemmin PopAkademien toiminnasta.

Yritykset kasvavat ulos musiikkipuistosta

Aina ei ole helppoa pitää asiakkaita tyytyväisinä, mutta Sommerilla on onneksi vastassaan myös aivan toisenlainen ongelma, joka sekin on merkittävä mutta myös myönteisempi. "Eräät yritykset kasvavat liian suuriksi. Niiden täytyy laajentua ja etsiä lisää tilaa."

Musiikkipuiston ympäristössä on joutomaata, mutta se kuuluu kunnalle, joka ei ole kiinnostunut käyttämään sitä tähän tarkoitukseen. "Tämän vuoden loppupuolen merkittävänä tavoitteena on saada poliitikot kiinnostumaan musiikkipuistosta irti kasvaneille yrityksille tarkoitetun tilan rakentamisesta ja perustamisesta", toteaa Sommer.

CNH on tutkimusyhteisön, yksityissektorin ja julkisen terveydenhuoltojärjestelmän yhteistyökeskus, jossa sovelletaan nanoteknologiaa sairauksien havaitsemiseen ja asianmukaisen hoidon määrittämiseen.

Tietoja ja lukuja

Lähentymistavoitteesta on määrä myöntää hieman yli 21 miljoonan euron rahoitus Centre for NanoHealth -keskukselle. Keskusten rahoitus alkoi vuonna 2009, ja se jatkuu viiden vuoden ajan.

CNH vahvistaa paikallista työllisyyttä

Hankkeessa otettiin merkittävä askel eteenpäin, kun teollisuuden edustajille tarkoitettussa virallisessa esittelytilaisuudessa luotiin yhteyksiä paikallisiin pk-yrityksiin. ”Yritämme saada pk-yritykset kiinnostumaan oheisyrittäjästä”, selittää hallituksen jäsen tri Tim Claypole, joka pitää säännöllisesti yhteyttä Panoramaa.

Kolmekymmentä yritystä saapui esittelytilaisuuteen kuuntelemaan pääpuhujaa, professori Mauro Ferraria. Hän on kansainvälisesti tunnustettu asiantuntija biolääketieteen nanoteknologian kehittämisen, parantamisen ja soveltamisen alalla.

Sen lisäksi, että CNH tekee läpimurtoja lääke- ja luonnontieteissä, se tarjoaa myös paljon kaivatun piristysruiskeen paikalliselle elinkeinoelämälle. Sen odotetaan luovan Swansea Bayn alueelle jopa 450 uutta työpaikkaa viiden seuraavan vuoden aikana. Swansean yliopiston kampuksella sijaitsevasta keskuksista tulee huipputason kohtaamispaikka klinikoille, biotieteilijöille, insinööreille ja teollisuusyrityksille.

Centre for NanoHealth aikoo avustaa noin 400:aa yritystä, joista yli 300 on pieniä ja keskisuuria yrityksiä Walesista. Keskus on siis todellinen piristysruiske alueelle.

Swansea nanovallankumouksen keskiöön

Ferrari kiitteli keskuksen työtä ja innosti tilaisuudessa yleisöä kertomalla omista kokemuksistaan nanoteknologiaan ja nanoterveyteen liittyvästä liiketoiminnasta.

Hän kehotti pääpuheenvuorossaan yrityksiä ajattelemaan asioita uudelta kantilta ja pohtimaan teknologian sovelluksia, kuten NASAn tulevaa kaksivuotista Marsin matkaa. Astronauttien on luotettava nanoteknologian terveyssovelluksiin, joita käytetään sairauksien varhaisessa havaitsemisessa, hoitotoimenpiteissä ja yksilöllisessä lääketieteessä.

”Nanoteknologia irrottautui vasta hiljattain tieteiskirjallisuudesta tieteeksi, ja kuitenkin työkalut, jotka jo nyt ovat käytettävissä ja jotka voidaan kehittää, muuttavat lääketiedettä parempaan suuntaan”, kertoo Ferrari.

Potilaita ja patenteja

Ferrarille on myönnetty yli 30 amerikkalaista ja kansainvälistä patenttia, joten hän oli hyvä valinta virallisen esittelytilaisuuden vetäjäksi. Yksi keskuksen tärkeimmistä päämääristä on nimittäin tiedonjonon ohella juuri innovatiivisen tutkimuksen hyödyntäminen liiketoiminnan kehittämisessä.

Ferrari on perustanut useita yrityksiä, ja hän on myös Austinissa Teksasissa sijaitsevan NanoMedical Systemsin (NMS) ja Leonardo Biosystemsien tieteellinen perustaja. Hän kertoi juuri näistä kokemuksistaan yleisölle yllyttääkseen heitä luomaan uusia tuotteita.

Puheenvuoronsa lopuksi hän muistutti yleisöä siitä, että nanoteknologia ei yksinään riitä, vaan ”se on sarja välineitä, jotka on otettava käyttöön monilla muilla tieteenaloilla ja joita on kehitettävä yhdessä teollisuuden ja potilaiden kanssa”.

Muita merkkipaaluja

Vaikka Claypole onkin tyytyväinen esittelytilaisuuteen, hän kertoo, että hankkeen on vaikea saada valtiolta tukea. ”Kamppailemme jatkuvasti rahoituskysymysten parissa”, hän toteaa. Rahoituksen saatavuusongelmat estävät keskusta hankkimasta tarvitsemiaan laitteita.

Toivottavasti pulmat ratkaistaan ennen kuin keskukseseen otetaan uutta henkilöstöä tänä syksynä.

VERKOSTOKONFERENSSI VISBYSSÄ, RUOTSISSA 11.–12.6.2009

Uutta ilmettä eurooppalaiseen yhteistyöhön

EU:lla on uusi tehtävä Itämeren alueella, kun se valvoo useita eri maiden välisiä yhteistyöhankkeita. Gotlannin saarella 11.–12.6. järjestetty verkostokonferenssi kokosi yhteen kaikki tärkeimmät toimijat ympäristöorganisaatioista rahoituslaitoksiin. Konferenssi tarjosi tilaisuuden tutustua yksityiskohtaisesti Itämeri-strategian ensimmäisiin hankkeisiin, tavata niihin osallistuvia ihmisiä ja saada käsitys alueelle asetetuista kunnianhimoisista tavoitteista.

EU tekee Itämeren aluetta koskevan strategian yhteydessä urauurtavaa työtä, joka ei ole niinkään talousarvioiden kuin ihmisten ja ideoiden varassa. EU:n viranomaisilla on tärkeä tehtävä, sillä niiden on muodostettava kokonaiskuva alueesta ja koordinoitava monilta eri aloilta ja monista eri maista tulevien hankevetäjien työtä. Kyseessä on ensimmäinen suuraluestrategia, jossa rakenne- ja koheesiorahastoista rahoitettavat aloitteet valjastetaan yhteisen päämäärän hyväksi, jotta vaikutus jäsenvaltioihin ja niiden ulkopuolelle olisi suurempi.

Ei vain hyvää vaan erityisen hyvää

Alue tunnetaan monista luonnonvaroistaan, laajoista liiketoimintamahdollisuuksistaan ja uusille ideoille avoimista ihmisistään. Monilla Itämeren ympäröivistä maista on useita yhteisiä piirteitä, jotka ulottuvat pitkälle historiaan ja joiden ansiosta maat voivat luottaa vahvaan yhteiseen tulevaisuuteen. Samanaikaisesti kansalliset rajat ja haastava luonnonympäristö aiheuttavat monia käytännön ongelmia. Miksi siis EU:n strategia olisi paras tapa edetä?

Hankkeet ryhmitellään neljään suureen päämäärään, jotka ovat ympäristön kohentaminen, vaurauden lisääminen, kulkuyhteyksien parantaminen sekä tiukempien turvallisuusnormien laatiminen. Käynnissä on jo noin 80 lippulaivahanketta yksityiskohtaisine liiketoimintasuunnitelmineen. Ne saavat tiivistä tukea hallintoviranomaisilta, jotka ovat kyseisten alojen asiantuntijoita. Visbyn konferenssi tarjosi tilaisuuden esitellä hankkeita ja tutustua ihmisiin, jotka olivat siihen asti olleet pelkkiä nimiä. Jo näin alkuvaiheessakin kävi selväksi, että strategialla kannustetaan eri maita aivan uudelleenlaiseen avoimuuteen ja yhteistyöhön, jonka avulla alueelle saadaan aikaan merkittävää kasvua.

EU:n luennoitsijat tuovat uutta puhtia politiikkaan

Aluepolitiikan pääosaston edustajien pitämässä pääpuheen- vuoroissa kerrottiin, että EU:n asiantuntemus ja hyvä hallinto auttavat yhdistämään koko alueen yritys yhteisön ja luomaan yhteistyöllä uutta vaurautta. Aluepolitiikan pääosaston pääjohtaja Dirk Ahner muistutti valtuuskuntien edustajille, että

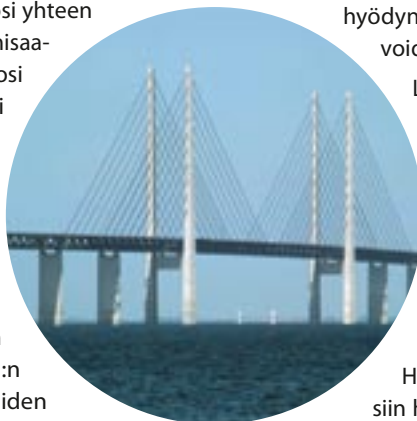
strategia lisää uuden ulottuvuuden EU:n koheesiopolitiikkaan luomalla voimakasta synergiaa rakenne- ja koheesiorahastoista tuettujen nykyisten hankkeiden välille. Omien liiketoimintahankkeidensa edistyessä eri maiden edustajat tietävät olevansa osa paljon suurempaa kokonaisuutta, jossa nykyistä rahoitusta hyödynnetään tehokkaammin ja paikallisille ihmisille voidaan tarjota uusia etuja.

Liettuan valtiovarainministeriön alivaltiosihteeri Rolandas Kriščiūnas kertoi, että hallintoviranomaisina toimivilla organisaatioilla on vankka kokemus tehokasta suunnittelua, rahoitusta ja projektijohtamista koskevasta ohjauksesta ja neuvonnasta. Ne varmistavat, että neuvottelut pysyvät raiteillaan, ja auttavat hankkeiden yhteistyökumppaneita rakentamaan hyviä verkostoja ja vetämään yhtä köyttä. Hallintoviranomaisten kokemuksen ansiosta uusiin hankkeisiin saadaan paras mahdollinen rahoitusmalli, mutta viranomaiset tarjoavat neuvontaa myös tehokkaista liiketoimintakäytännöistä ja pysyttelevät ajan tasalla viimeisimmästä lainsäädäntökehityksestä.

Muut komission luennoitsijat esittelivät pääpiirteitä jo käynnistetyistä hankkeista, jotka vaihtelevat merivalvonnasta tehokkaampien polttoaineiden kehittämiseen. Konferenssissa oli näyttely hankkeista, ja joidenkin hankkeiden edustajat olivat myös paikalla. Osallistujat saivat tilaisuuden luoda henkilökohtaisia yhteyksiä, mikä onkin usein konferenssin suurin anti. Heille kerrottiin, että EU:n osallistuminen alueellisiin ohjelmiin mahdollistaa eri kansakuntien välisen yhteistyön ja nostaa niiden hankkeet aivan uusille tasoille.

Työpajoja yhteistyön voiman osoittamiseksi

Tutustuttuaan strategian tärkeimpiin periaatteisiin valtuuskuntien edustajat käänisivät huomionsa tähänastisiin saavutuksiin. Konferenssin toisena päivänä valokeilassa olivat hankkeiden vetäjät, jotka kertoivat neljässä työpajassa, millaista uutta hyötyä heidän ryhmänsä saavat aikaan. Esimerkiksi Puolassa teknillinen korkeakoulu tuo rakennushankkeisiin ja alue-suunnitteluun uutta asiantuntemusta saksalaisten asiantuntijoiden avulla. Liettuassa investointeja maantieverkostoon hallinnoi Latvian valtiovarainministeriö. Liettuassa käytetään ruotsalaista ympäristöteknologiaa jätehuollon parantamiseksi, ja Ruotsissa kehitetään energiatehokkaita polttoaineita yhteistyössä Suomen kanssa.

EU ei johda vaan opastaa

Eri kansainvälisten yhteistyökumppaneiden ja osaamisalueiden yhdistäminen alueen yhteisen päämäärän hyväksi vahvistaa viestiä siitä, että kyseessä on strategia eikä vain ohjelma. EU:n viranomaiset eivät suoraan valvo rahoitusta tai lainsäädäntöä, vaan ne pikemminkin panevat alulle uusia yhteenliittymiä. Niitä luodaan jopa sellaisten kumppanien välille, jotka eivät muutoin todennäköisesti tekisi yhteistyötä. Yritykset, korkeakoulut, järjestöt ja julkiset elimet tarjoavat jo strategian käyttöön erityisosaamistaan, joten EU voi ottaa neuvonantajan roolin. Näin jokaista julkisin varoin rahoitettua euroa kohden saadaan aikaan enemmän lisäarvoa.

Tämä jäsenvaltioiden ja Venäjän välinen uusi toimintamalli vahvistuu ja lisää vaikuttavuuttaan jokaisen uuden hankkeen päättymisen myötä. Alkususäys Itämeri-strategiaan saatiin Visbyssä, jossa osallistujat tutustuivat toisiinsa ja määrittivät tulevan työn laajuuden.

Itämeren valtioiden alueellisen yhteistyöjärjestön (The Baltic Sea States Subregional Co-operation, BSSSC) seitsemästoista vuosikokous

BSSSC on Itämeren kymmenen rantavaltion alueviranomaisten muodostama poliittinen verkosto. Juuri nyt Itämerta ympäröivät alueet voivat todellakin vaikuttaa jäsenvaltioiden ja EU:n tasolla laadittaviin politiikkoihin. Verkoston tärkeimpänä tehtävänä on tukea Lissabonin kasvu- ja työllisyysstrategiaa tekemällä tiivistä yhteistyötä koko Itämeren alueella toimivien organisaatioiden, kuten Itämeren alueen kaupunkien liiton, Itämeren kehitysfoorumien ja Itämeren kauppakamarien liiton kanssa.

Verkoston seitsemästoista vuosikokous pidetään Sjællandissa, Tanskassa 13.–15. lokakuuta. Kokouksessa keskitytään kahteen Itämeren valtioita tällä hetkellä askarruttavaan suureen kysymykseen: aluetta varten laadittuun EU:n strategiaan ja ilmastonmuutokseen. Ilmastonmuutoksen vaikutus tuntuu jo Itämeren ympäristössä, ja BSSSC:n jäsenalueet vastaavat tähän haasteeseen tarkastelemalla ja käynnistämällä aloitteita, jotka koskevat uusiutuviin energialähteisiin perustuvia järjestelmiä, energiatehokasta julkista liikennettä, ilmastolähtöisiä innovaatioita ja alueellista ilmastosuunnittelua. Vuoden 2009 kokouksessa esitellään konkreettisia esimerkkejä siitä, miten kehitys voidaan kääntää ilmastoystävälliseen suuntaan.

Kokouksen aikana Tanskan Roskildessa järjestetään myös nuorisotapahtuma Youth Event on Sustainable Societies, jossa keskitytään kestävään yhteiskuntakehitykseen. Viisikymmentä nuorta kokoontuu ensin keskustelemaan kestävästä kehityksestä eri näkökohdista ja saapuu sitten kokoukseen 14. lokakuuta. Kokouksen asialistalla on kolmen nuoren ja kolmen poliitikon välinen keskustelu.

VIIME NUMEROSSA

Panoraman viime numerossa käsiteltiin luovuuden ja innovoinnin teemavuotta, joksi vuosi 2009 on nimetty. Teemavuoden haasteena on muun muassa se, miten mitata luovuutta ja sen vaikutuksia yhteiskuntaan ja miten edistää innovointia sen laajimmassa merkityksessä – menemällä laboratorion ulkopuolelle ja miettimällä, miten luova ajattelu johtaa innovointiin. Teemavuoden ja sen päämäärien esille tuomiseksi EU:n eri maissa on otettu käyttöön luovia toimintamalleja, kuten innovointikursseja unkarilaisille toisen asteen oppilaitoksille, yhteisen perinnön ja ympäristön tunnetuksi tekemistä Puolassa järjestettävien Open Gardens -tapahtumien ja rakennerahaston tuella järjestettävä espanjalaisranskalainen innovaatioseminaari. Innovointi on keskeisessä asemassa myös vuotuisessa Euroopan alueiden ja kaupunkien viikko -tapahtumassa (5.–9.10.2009): yksi tämänvuotisen Open Days -tapahtuman pääteemoista on innovointi Euroopan alueilla ja kaupungeissa: http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2009/themes.cfm?sub=1&nmenu=2000

SEURAAVASSA NUMEROSSA

Panoraman seuraavassa numerossa käsitellään ilmastonmuutosta, joka on todennäköisesti suurin nykyisistä haasteistamme. EU hyväksyi joulukuussa 2008 yhdenmisen energia- ja ilmastonmuutospolitiikan, jossa asetetaan kunnianhimoisia tavoitteita vuodelle 2020. Siinä halutaan ohjata Eurooppa oikeille raiteille – kohti kestävää tulevaisuutta vähähiilisessä ja energiaa säästävässä taloudessa – vähentämällä kasvihuonepäästöjä 20 prosenttia (30 prosenttia, jos asiasta päästään kansainväliseen sopimukseen), supistamalla energiankulutusta 20 prosenttia energian hyötysuhteen parantamisen avulla sekä täyttämällä 20 prosenttia energiatarpeestamme uusiutuvilla energialähteillä. Panoramassa pohditaan, miten EU:n koheesiopolitiikka auttaa saavuttamaan nämä kunnianhimoiset tavoitteet. Siinä tarkastellaan, mitä EU:n eri alueilla tehdään ilmastonmuutoksen hidastamiseksi ja lieventämiseksi, ja esitellään muun muassa Ranskaan kuuluvan Réunionin saaren aurinkopaneeleita sekä Itävallan Burgenlandin suunnitelmia energiataloudellisesta riippumattomuudesta.

PÄIVÄMÄÄRÄ	TAPAHTUMA	PAIKKA
31.8–1.9.2009	Kahdeksastoista Itämeren alueen parlamentaarinen yhteistyökokous http://www.baltasam.org/	Nyborg (DK)
14.–15.9.2009	European Cities and the Global Climate Challenge http://www.se2009.eu/en	Tukholma (SE)
17.–18.9.2009	EU:n puheenjohtajamaan Ruotsin järjestämä ministerikokous, jossa käsitellään EU:n strategiaa Itämeren aluetta varten http://www.se2009.eu/	Tukholma (SE)
24.9.2009	Alueellinen yhteistyö ja alueellinen koheesio http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm?nmenu=1	Bryssel (BE)
29.9.2009	Miten koheesiopoliitilla tuetaan maaseudun kehittämistä? http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm?nmenu=1	Bryssel (BE)
5.–6.10.2009	Itämeren kehitysfoorumin yhdestoista huippukokous, joka järjestetään yhdessä EU:n puheenjohtajamaan Ruotsin kanssa http://www.bdforum.org/	Tukholma (SE)
5.–8.10.2009	Open Days – Euroopan alueiden ja kaupunkien viikko: Global challenges, European responses -tapahtuma http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2009/	Bryssel (BE)
13.–15.10.2009	Itämeren valtioiden alueellisen yhteistyöjärjestön (The Baltic Sea States Subregional Co-operation, BSSSC) vuosikokous http://www.bsssc.com/	Sjælland (DK)
30.11.–1.12.2009	New methods for Cohesion Policy Evaluation: Improving evaluation methods http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/evaluation2009/index_en.htm	Varsova (PL)
10.–11.12.2009	Koheesiopoliikkaa ja aluekehitystä koskeva konferenssi: Make Use of the Territorial Potential! http://www.se2009.eu/en/meetings_news/2009/12?tab=1	Kiiruna (SE)
3.3.2010	Fifth Stakeholder Conference on the HELCOM Baltic Sea Action Plan http://www.helcom.fi/	Helsinki (FI)

Lisää tietoa tärkeistä aluepoliittisista tapahtumista löydät verkkosivustolta:
http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm

TUO ÄÄNESI KUULUVILLE

Voit lähettää Panoramiaan kommenttejasi ja kysymyksiäsi. Seuraavan numeron aiheena on **ilmastonmuutos**, joka on yksi tämän hetken suurimmista haasteista. Mitä EU tekee haitallisten päästöjen vähentämiseksi? Miten koheesio politiikalla lievennetään niiden vaikutuksia? Kerro meille, miten sinun ohjelmallasi saadaan aikaan parannuksia omalla alueellasi.

Voit myös esittää kysymyksiä hankkeisiin liittyvistä käytännön näkökohdista ja eri toimintaperiaatteista. Valitsemme muutamia kommentteja ja kysymyksiä ja annamme ne alan asiantuntijoiden käsiteltäväksi uudessa ongelmanratkaisuosiossamme.

Jos sinulla siis on jotain sanottavaa, sano se nyt. Lähetä kysymyksesi tai mielipiteesi osoitteeseen:

regio-panorama@ec.europa.eu

KN-LR-09-030-FI-C

ISSN 1725-8162

© Euroopan yhteisö, 2009
Jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Painettu Belgiassa

EUROOPAN UNIONIN JULKAISUTOIMISTO
L-2985 Luxembourg

Euroopan komissio, Aluepolitiikan pääosasto

Yksikkö B.1. – Viestintä, tiedotus, suhteet kolmansiin maihin
Raphaël Goulet
Avenue de Tervuren 41, B-1040 Brussels
Faksi: (32-2) 29-66003
Sähköposti: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

■ Julkaisutoimisto